

SUỐI TỬ

thoại kịch 5 màn

KHUNG CẢNH VÀ THỜI GIAN

Chuyện xảy ra tại một tiểu-quốc ở ẤN-ĐỘ, trong một thời xa xưa, khi ĐẠO PHẬT còn cực thịnh.

NHÂN-VẬT

THƯỜNG-LẠC-VƯƠNG: 52 tuổi, vua sảy ngôi của một tiểu-quốc ở Ấn-Độ.

THÁI-TỬ TRƯỜNG-SƠN: 25 tuổi, con Thường-Lạc-Vương.

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG: 50 tuổi, người đã cướp ngôi của Thường-Lạc-Vương.

ĐẠI-THẦN HUYỀN-VỊ: 60 tuổi, lão thần của cả hai Triều, cũ và mới.

CÔNG-NƯƠNG QUỲNH-NHƯ: 21 tuổi, con của Đại thần Huyền-Vị.

NGƯỜI THỢ SĂN: 40 tuổi.

NGƯỜI LIÊN-LẠC: 27 tuổi.

HAI PHẠM-NHÂN: từ 25 đến 30 tuổi.

CÁC QUAN HẦU, NỘI-GIÁM, LÍNH.

Y PHỤC: Theo kiểu Ấn-độ thời xưa

Màn I

CẢNH:

Trong một khu rừng xứ Ấn-độ, nơi ẩn trú của Thường-Lạc-Vương và Thái-tử Trường-Sơn, sau khi bỏ ngai vàng trốn đi, Một khoảng thưa cây, gần bên một dòng suối. Đây đó vài ba cây cổ thụ vươn cao, vài bụi rậm. Ở gần chính giữa, trước một cây cổ thụ, có một phiến đá dùng để ngồi. Bầu trời trong trẻo. Ánh sáng non nỏ lọc qua vòm lá, in từng đám sáng xuống cỏ xanh. Vài tiếng chim thỉnh-thoảng trỗi lên trên điệu nhạc trầm bổng của dòng suối, làm tăng thêm vẻ yên-tĩnh.

THỜI GIAN: *Khi mặt trời vừa lên sau rừng cây.*

NHÂN VẬT:

THƯỜNG-LẠC-VƯƠNG

phục sức theo lối các vị Tăng già tiểu-thừa,
y vàng, gậy và bình bát.

THÁI-TỬ TRƯỜNG-SƠN

phục sức theo lối võ-sĩ, áo quần ngắn, có dây buộc
ở giữa lưng, mang dép có dây buộc quá mắt cá.

NGƯỜI LIÊN LẠC

ăn mặc như một người dân thường Ấn-độ.

NGƯỜI THỢ SĂN

choàng một tấm áo bằng da thú.

CON CỪU CON

MÀN MỞ

*Thái-tử Trường-Sơn đang đàm đạo với người liên-lạc.
Thái-tử đi đi lại lại có vẻ suy-nghĩ, trong lúc người
liên-lạc ngồi ở trên phiến đá nhìn theo Thái-tử.*

THÁI-TỬ TRƯỜNG-SƠN

Đi vài bước rồi dừng lại, nhìn người liên-lạc hỏi.

Thế người đã gặp quan Đại-thần Huyền-Vị chưa?

NGƯỜI LIÊN-LẠC

Thưa Thái-tử, tôi đã gặp Đại-thần trước khi lên đây.

THÁI-TỬ TRƯỜNG-SƠN

Đại-thần nói thế nào?

NGƯỜI LIÊN-LẠC

Đại-thần nhắn với Thái-tử ráng đợi ít lâu nữa. Vua mới, triều-đình mới, đám quan-lại khó dò lường. Vả lại trong tổ-chức, có người vừa bị bắt. Nó khai có liên-lạc với Thái-tử, nên thăng Đại-Lực lại cho tằm nã riết Cự vương và Thái-tử. Xin Thái-tử hãy ráng đợi ít lâu.

TRƯỜNG-SƠN

Vâng, thì ráng đợi. Nhưng phải có một thời-hạn chứ. Để lâu quá, cơ-đồ nó ổn-định, lòng dân chóng nguôi quên, ta làm thế nào để lật đổ nó, chiếm lại ngai vàng? Người về thưa lại với quan Đại-thần Huyền-Vị là ta đặt tất cả tín-nhiệm nơi Đại-thần, và giao trọn quyền cho

Đại-thần định liệu. Nhưng cần phải quyết định gấp rút, không thể kéo dài thời-gian mãi được.

NGƯỜI LIÊN-LẠC

Thưa vâng...

TRƯỜNG-SƠN

Thôi người về đi. có lẽ Cựu-vương đi ngoạn cảnh cũng sắp về đây rồi, đừng để cho Ngài gặp. Nếu Ngài gặp, thì cơ-mưu sẽ bại lộ, đại cuộc sẽ dở-dang... Lần sau, chúng ta sẽ gặp nhau ở khu rừng trước kia, ở đây bất tiện. Thôi người về đi. Ta chúc người trở về bình yên vô sự.

NGƯỜI LIÊN-LẠC

Chúc Thái-tử ở lại khương an (*cúi chào*)

TRƯỜNG-SƠN

Đưa theo mấy bước, rồi dừng lại dặn thêm.

À, người có gặp Công-nương Quỳnh-như, con của Đại-thần Huyền-Vị thì bảo là ta có lời gởi thăm, và hãy yên lòng chờ đợi một ngày không xa ta sẽ trở về...

NGƯỜI LIÊN-LẠC

Vâng ạ! (*đi ra hẳn*)

*Thái-tử đi vào phía một gốc cây sau cùng, lấy một cái giỏ mây để bên cạnh gốc cây, tính đi hái trái cây.
Thái-tử vừa đi vừa chăm-chú cột lại mấy núi mây sút*

ra trên miệng gió. Thường-Lạc-vương đi vào, một tay ôm một bó cỏ tươi nhỏ, một tay nắm gậy dài đi đường - nắm chứ không phải chống vì Thường-Lạc-vương còn khỏe mạnh.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Dừng lại, động mạnh cây gậy xuống đất vẻ bất bình.

Trường-Sơn!

TRƯỜNG-SƠN

Giật mình nhìn lên.

Kìa, cha đã về!

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Hỏi, giọng chế diễu.

Trường-Sơn! Con định bao giờ trở về cướp lại ngôi vua đấy?

TRƯỜNG-SƠN

Tái sắc mặt, trả lời lúng-túng

Thưa cha, thưa cha... con có định gì đâu.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Động mạnh chiếc gậy xuống đất.

Thôi, đừng giấu quanh nữa! Những lời mày căn- dặn thẳng liên-lạc ban nãy, ta đã nghe qua tất cả rồi. Đừng chối vô-ích! Mày lại muốn gây lại can qua, tưới máu

đám thường dân vô tội để chiếm lại ngai vàng, xưng hùng xưng bá?

TRƯỜNG-SƠN

Thưa cha, con chỉ lấy lại những gì người ta đã cướp đoạt trên tay cha con chúng ta thôi.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Nhưng mày lấy gì để cướp lại ngôi báu? Mày có đem thân mạng mày ra chăng! Hay mày sẽ trả thầy trăm họ để bước lên đài vinh-quang?

TRƯỜNG-SƠN

Thưa cha, cha hãy nghĩ đến dòng họ nhà ta, mấy đời vua chúa, nghĩ đến tổ-tiên chúng ta, đã ra công dựng nghiệp...

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Dịu giọng

Con ạ, cha đã nghĩ nhiều lắm rồi, tiên-tổ chúng-ta đã dựng nghiệp trên xương máu của thần dân nhiều lắm rồi, cha không muốn bây giờ chúng ta lại gìn giữ cái cơ nghiệp ấy cũng bằng xương máu một lần nữa...

TRƯỜNG-SƠN

Nhưng, còn danh giá của Nhà ta đang bị thằng Đại-lực chà đạp? Cha có nghĩ đến chăng?

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Có, cha có nghĩ đến con ạ! Danh-giá nhà ta xưa kia được xây dựng và giữ gìn bằng gươm giáo, oai-quyền, được tô vẽ bằng vàng son châu ngọc, bây giờ cha chỉ muốn cái danh-giá ấy được tạo nên bằng đức độ, bằng tình thương và được bảo vệ trong cái áo vàng đơn sơ này.

Thường-Lạc-vương ngồi xuống trên phiến đá, chỉ tay về phía gốc cây đã cưa.

Con hãy ngồi xuống đây đã. Con ạ! (*đôi mắt xa vời*) Cái đêm cha con ta lìa bỏ kinh-thành, cung-điện ra đi cha cũng đã cân nhắc, suy luận, phẩn-đấu với cha nhiều lắm. Đêm ấy, trong lúc hai quân đang lăm-le xáp chiến, sát khí đầy trời, chỉ chờ một tiếng lệnh của cha thì lẫn xả vào nhau mà chém, mà giết... trong lúc trên thành, bên cạnh ta, các trung-thần giục giã:

- « Đội ngũ đã sẵn-sàng, xin Bệ-hạ mau ra lệnh tiến binh ».

TRƯỜNG SƠN

Thôi, cha đừng nhắc lại nữa, con đã biết cả rồi!

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Con hãy để cho cha nói tiếp! Con chưa biết hết cả ý nghĩ của cha, trong đêm ấy đâu! (*Thường-Lạc đứng dậy*). Ta đứng trên thành nhìn xuống: mấy vạn quân đang

nằm san sát sau bờ thành, dưới hào lũy... và xa hơn nữa, trước mặt họ, những quân thù - ta bảo là thù, chứ họ có thù gì nhau đâu, cũng chỉ là những người dân cày vô tội mà thôi - những toán quân của Đại-lực cũng đang tuốt gươm hờm sẵn. Cha bỗng thấy xót thương cho họ quá. Họ có tội tình gì đâu? chỉ hai gia đình giành giật nhau một ngôi vua mà họ phải phơi thây trên chiến địa, phải đui què, tàn phế! Ủ, không lẽ vì gia-đình ta và gia-đình thằng Đại-lực mà thành kia vấy máu, hồ kia ngập xác người, nhà tan, cửa mất! Xuất quân ư ? chắc gì đã thắng ? Mà nếu thắng thì cũng chỉ là người giết người, có gì vui sướng hãnh-diện đâu? Gây chiến-tranh thì làm sao tránh được cảnh mẹ già khóc con, vợ trẻ mất chồng. Và những em bé ngây thơ, con ả, chúng có tội tình gì đâu mà bắt chúng phải côi cút, sống không tình thương và đói lạnh? Không, không thể được! Cha không muốn chỉ vì cái ngai vàng nhỏ mọn ấy mà toàn dân trong nước phải khổ đau, không muốn đập tan hạnh-phúc của bao nhiêu gia-đình khác để xây đắp hạnh-phúc riêng cho gia-đình ta... Đấy! Vì thế mà cha đã rời bỏ cung điện, dắt con ra đi, sau khi đã truyền lệnh mở cửa thành cho quân của Đại-lực tiến đến.

TRƯỜNG SƠN

Nói một cách buồn tủi

Mấy ai đã biết được vì những ý nghĩ thương người, yêu đời mà cha đã rời bỏ cung điện ra đi? Hay người ta chỉ

nghĩ rằng cha đã trốn đi vì sợ thua, sợ chết?

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Tiến đến phía con, đặt tay lên Vai Trường-sơn nói một cách dịu dàng.

Con ạ, mấy năm qua, chuyện ấy đã xóa mờ trong đầu óc cha rồi. Mỗi lần nhớ lại, cha không chút ăn-năn hối-tiếc. Nếu ai có tưởng lầm rằng cha đã đi trốn vì hèn nhát, thì cũng mặc họ. Miễn là trong thực tế, cha đã tránh cho hàng vạn người thoát khỏi khổ đau chết chóc. Con hãy nghe cha, đừng nhen nhúm lại lửa hận thù xưa nữa. Ngày mai nhân-loại sẽ tồn tại vì tình thương chứ không phải vì thù hận. Từ-bi là nguồn sống, là ý-nghĩa của cuộc đời, Trường-Sơn con có nghe cha không?

(nhìn vào mặt con một cách hiền dịu, nhưng như soi tận đáy lòng)

TRƯỜNG SƠN

Cúi đầu xuống, nói một cách ấp úng miễn-cưỡng

Con... con xin nghe lời cha. Con sẽ cố-gắng nghe theo lời cha.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Tỏ vẻ hài lòng.

Thế thì không có gì làm cho cha vui sướng bằng. Nhưng đừng bao giờ quên lời cha nhé! Con có nghe tiếng suối mà cha đã đặt tên là Suối Từ đó không? Tiếng Suối Từ

reo chảy đêm ngày ấy sẽ nhắc con nhớ lời cha dặn. Thôi con đi hái trái đi, mặt trời đã lên cao rồi. Cha cũng sửa soạn tham-thuyền đây.

TRƯỜNG SƠN

Vái chào cha.

Thưa cha, con đi.

THƯỜNG-LẠC-VƯƠNG

Con đi đi!

Trường-Sơn đi khuất, Thường-lạc-vương chống gậy đứng nhìn theo, mắt chứa đầy trù mẫn.

Thường-lạc-vương quay lui vài bước bỗng thấy con cù con từ phía sau gốc cây chạy ra. Thường-Lạc-vương vui vẻ chạy đến ôm lấy nó, bỗng lên đến ngồi trên phiến đá.

THƯỜNG-LẠC-VƯƠNG

Con đói rồi chắc? Anh con hôm nay đi hái trái cây trưa quá. À, có nắm cỏ non ta mới nhổ hồi sáng đây, cho con ăn tạm.

Trái nắm cỏ trên bàn tay, để trước miệng cù con.

Anh con không biết thật đã nguôi thù hận chưa.

Cúi xuống đỡ đau cù con lên, nhìn vào mặt nó

Con có bao giờ oán thù ai không? Ủ, nếu oán thù, thì con có quyền oán thù cả nhân loại, giống người ác độc

đã ăn thịt cha mẹ con, anh em con, họ hàng con, giống nòi con, mà không một chút ăn năn... Ta chắc con không biết oán thù đâu, đôi mắt của con trong trẻo quá. Thế mà hay! Oán thù mấy cho vừa! Vả lại loài người có tốt lành, nể nang gì với nhau đâu? Họ có phải chỉ giết chúng con đâu, họ cũng giết họ nữa. So với sự giết hại chúng con, thì sự giết hại lẫn nhau giữa họ còn nhiều gấp mấy. Họ giết chúng con vì sự sống, nhưng họ giết họ còn vì tiền-tài, danh-vọng hương sắc, thú vui nữa... Ôi kể mấy cho rồi những ác-độc của loài người, mà những triết-gia thường ca tụng là tối linh-thiên. Thật ra, loài người còn mê mờ lắm. Và càng mê mờ lại càng khổ. Nhưng có lẽ nỗi khổ sẽ làm cho loài người sáng mắt và biết thương nhau hơn. Ta tin rằng tình thương sẽ thắng, loài người sẽ thôi giết nhau.

Cái ngày họ thôi giết chúng con để ăn thịt có lẽ còn lâu, nhưng không phải là không đến. Ta tin rằng Từ-bi sẽ là đóa hoa cuối cùng phải nở trong lòng nhân-loại...

Trong lúc ấy, một người thợ săn đứng núp sau một gốc cây, đi ra, chiếc cung gài tên sẵn nhắm về phía Thường-Lạc-vương.

TÊN THỢ SĂN

Nạt

Ngồi im! Nếu người có ý tẩu thoát thì ta bắn ngay.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Nhìn lên người thợ săn, cười không chút sợ hãi.

Người hãy hạ cung xuống, Ta không muốn trốn thoát đi đâu cả. Người muốn lấy gì thì cứ lấy. Nhưng ta là một kẻ tu-hành, có gì đâu mà lấy. Con cừu non này nhỏ quá, người có thể đi săn những con thú khác trong rừng, thịt nhiều hơn.

TÊN THỢ SĂN

Tiến thêm vài bước, buông lỏng chiếc cung xuống

Ta không muốn lấy gì của người cả, mà cũng không muốn lấy con cừu con. Cái mà ta muốn lấy là thân mạng người.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Cười mỉa mai.

Thân mạng ta? Thân mạng ta lại còn tồi hơn cả con cừu con nữa. Thịt của con cừu, còn non mềm hơn.

TÊN THỢ SĂN

Người đừng bốn cột. Thân mạng người thật không đáng gì nhưng người đã trót mang cái danh là Cựu-vương Thường-Lạc và chính đó là cái ta muốn lấy. Ta đã theo dõi người từ bấy lâu nay mới gặp.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

À, ra thế. Ta chết vì cái danh hiệu!

TÊN THỢ SĂN

Người bảo rằng người không quý giá gì, nhưng thật ra người quý lắm. Ta đi săn suốt đời cũng không gặp được một con mồi quý giá như người. Ta sẽ bắt người về nạp cho Đại-lực-vương, lấy thưởng. Ta sẽ được chức quyền, bổng lộc, vợ con ta sẽ giàu sang, sung-sướng.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Nói một cách khinh bỉ

Người thật là trân-tráo! Người có biết xấu hổ, liêm-sĩ không?

TÊN THỢ SĂN

Người ta chỉ biết xấu hổ, liêm-sĩ khi đứng ngoài cuộc nhìn người khác làm, hay khi quyền-lợi nhỏ nhoi không đáng kể. Chứ người đối với ta là cả một kho vàng...

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Cười một cách chua-chát

Người thật đã trắng-trợn. Nghề-nghiệp của người đã làm cho người mất hết cả nhân tính. Nhưng ít ra, người cũng còn thành-thật hơn nhiều kẻ khác. Có lẽ vì người thấy không cần làm mặt nhân nghĩa với ta nữa chẳng?

TÊN THỢ SĂN

Chính thế! Nhân nghĩa chỉ cần khi lợi quyền chưa nắm chắc. Chứ còn người thì đã nằm gọn trong tay của ta

rồi, không cần phải dùng cái mặt nạ ấy nữa.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Người lầm! Người chưa nắm được ta đâu. Con ta sẽ về trong chốc lát. Trước sức mạnh của nó, người thật không nghĩa lý gì hết.

TÊN THỢ SĂN

Đưa cung lên hờm sẵn

Nếu nó về, ta sẽ bắn chết ngay trước khi nó kịp đề-phòng. Người có thương con thì hãy đi theo ta gấp, đừng để cho nó chết lây vô-ích.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Thả con cừu này giờ ôm trong tay, đứng dậy, về cương-quyết.

Ta không đi! Người hãy bắn, hãy giết ta đi, Ta không muốn về triều, chết trước mặt bọn gian-ác đã cướp giật ngôi ta. Người cứ giết ta đi rồi lấy thủ cấp đem về lãnh thưởng.

TÊN THỢ SĂN

Làm ra vẻ hung-hăng trương cung nhắm bắn. Nhưng Thường-lạc-vương vẫn thản nhiên đứng nhìn nó. Tên thợ săn hạ cung xuống, có vẻ lúng túng, rồi bỗng chấp tay dịu-giọng nói:

Thưa Ngài, ngài hãy thương tôi, thương gia-đình tôi.

Ngài hãy cho tôi được bắt sống đem. Về triều, tiền thưởng của tôi sẽ nhiều hơn.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Cười mỉa mai.

Lòng tham của người thật không đáy.

TÊN THỢ SĂN

Thưa Ngài, nét mặt của Ngài đã thay đổi nhiều quá sau mấy năm tu-hành, nếu tôi đem thủ cấp về, chưa chắc Đại-lực-vương đã cho là thật. Và nếu Tân-vương không tin, thì thần dân vẫn còn bị khổ, đau-đớn vì những sự ruộng xét, tra tấn, đề tìm bắt Ngài.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Vẫn mỉa-mai.

Người lại dùng đến cái mặt nạ nhân nghĩa, đạo-đức rồi!

TÊN THỢ SĂN

Không, thưa Ngài, thật là như thế đấy. Đại-lực- vương đã ra lệnh tầm nã Ngài rất dữ, đã tra tấn, giết chóc không biết bao nhiêu người vô tội, vì nghi họ chứa chấp ngài. Nhân-dân rất dọc dằn lo sợ, không biết cái họa ấy đến bao giờ mới hết.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Nói có vẻ buồn.

Thật thế sao? Ta không ngờ ta đã hy-sinh tất cả mà vẫn

có người còn đau khổ vì ta. Nhưng ta đã nguyện hy-sinh thì hy-sinh cho trót.

TÊN THỢ SĂN

Quy xuống van xin.

Vâng, xin Ngài hãy hy-sinh cho trót.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Thân mạng này rồi cũng có ngày tan rã, có đáng gì đâu. Người ạ, nếu người bắt ta mà nhân-dân đổ lo sợ, gia-đình người được sung-sướng, thì ta nào tiếc chi. Nhưng trước khi theo người ta cần để lại một vài lời nhắn nhủ con ta đã. Người đưa cho ta mượn con dao.

TÊN THỢ SĂN

Vẻ lo ngại

Thưa Ngài đừng tự-tử.

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Không, không, ta cần con dao để cắt một chút đầu ngón tay viết cho con ta bằng chữ máu. Ta thấy như thế mới cảm hóa được con ta.

TÊN THỢ SĂN

Rút con dao nhỏ giắt bên hông đưa cho Thường- lạc-vương một cách do dự.

Nhưng xin ngài đừng tự tử!

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Nghiêm-nghị

Ta đã hứa là không!

Lấy con dao cắn răng cắn một chút đầu ngón tay trở, quỳ xuống bên phiến đá, trái mảnh y phía trong ra, hý hoáy viết. Viết xong đọc lại. Xé mảnh y rời ra, đứng dậy, trưng ra trên cây, quay đầu nói với người thợ săn.

Người đưa cho ta hai cây tên.

Người thợ săn rút hai mũi tên sau lưng đưa cho Thường-lạc-vương, Thường-lạc-vương găm hai góc phía trên miếng vải vào thân cây với 2 mũi tên, rồi lui ra xa ngắm.

TÊN THỢ SĂN

Ngài viết gì đấy?

THƯỜNG-LẠC-VUÔNG

Đọc to

Cha đã bị bắt đưa về Kinh. Con ở lại tiếp tục tìm Đạo. Hãy tưới tình thương xuống hận thù. Đừng hao giờ lấy gương giáo để trả lời gương giáo. Hãy sống cuộc đời, hỷ-xả, từ-bi... Hãy lắng nghe tiếng Suối Từ mà nhớ lời cha dặn. (*đứng nhìn một lát, có vẻ ngậm-ngùi nhớ-thương, Bỗng nhìn thấy con cừu, đi đến cúi xuống vuốt ve nó*). Thôi con ở lại. Anh con sẽ săn-sóc con. Ta còn đi trả sạch nợ

đời. Ta tin chắc rằng sự hy-sinh của ta sẽ gây ảnh hưởng tốt cho người sau. Ta chết, yên lòng với niềm tin-tưởng ấy. *(Vừa nói vừa cột con cừu vào gốc cây)*. Thôi ta đi!

Hai người đi ra.

Giữa khu rừng chỉ còn lại con cừu con đang ngo- ngác kêu lên những tiếng kêu sợ hãi, tiếng Suối trời giọng, nghe rõ hơn. Một chốc, Thái-tử Trường-sơn đi vào, tay xách một giỏ trái cây, vẻ hớn-hở.

TRƯỜNG-SƠN

Hôm nay trái cây nhiều và tốt quá. Ít ra ăn cũng được vài ngày. *(Nhìn quanh)* Cha đâu? Mà sao con cừu lại cột đây? Cha đâu?

Vẻ lo ngại trệt nhìn lên thân cây thấy tám vải viết bằng chữ máu. Chạy đến chăm-chú đọc. Đọc xong, đánh rơi giỏ trái cây xuống đất, vẻ hốt-hoảng điên cuồng.

Chao ôi! Cha bị bắt mất rồi! *(đứng gục đầu vào thân cây, thốn-thức. Một lát lấy tay chạm nước mắt, ngược đầu dậy, vẻ giận-dữ)*.

Thằng Đại-lực thật là tàn ác! Cha càng hy-sinh, nó càng lợi dụng. Cha đã ruồng bỏ tất cả, giang sơn, ngai vàng, châu báu... thế mà vẫn chưa vừa, nó còn tìm cách đề sát hại cha nữa. Cha dạy con phải từ-bi, nhưng từ-bi sao được giữa loài lang thú. Tuổi tình thương lên hận thù? Không, phải lấy hận thù trả lại hận thù, lấy gươm giáo trả lời gươm giáo. Ta phải đi về Kinh-đô ngay mới

được. *(Đi ra, sực nhìn thấy con cừu đang bị cột bên gốc cây, đi đến, mở dây nói với nó).* Thôi, con hãy ở lại, tự liệu lấy mà sống. Hận thù chưa dứt ta còn trở lại cõi đời, tắm mình trong máu và nước mắt *(đi ra)*.

MÀN HẠ NHANH

Màn II

CẢNH:

Tại tư-dinh của quan Huyền-Vị. Nhà làm theo kiểu Ấn-độ cột bằng đá to tướng, sau cùng phía tả có một cửa cuốn cao rộng có rèm che, ăn thông với các phòng phía sau. Phía hữu có một sập để gần trong góc, ở trước có màn vén lên. Tường phía tả có một cửa sổ, có thể mở nhìn ra phía đường được. Ở giữa phòng có một cái bàn và hai cái ghế bành kiểu xưa dùng để tiếp khách. Cửa đi vào ở phía hữu đằng trước có một lan-can.

THỜI-GIAN:

Vào khoảng xế chiều, trời nóng bức.

NHÂN VẬT:

THÁI - TỬ TRƯỞNG - SƠN

CÔNG - NƯƠNG QUỲNH - NHƯ

ĐẠI - THẦN HUYỀN - VỊ

MỘT NGƯỜI LÍNH

Ở hậu-trường vọng ra tiếng ồn ào, náo nhiệt của đám dân chúng đang chứng kiến cuộc thiêu sống Thường-Lạc-Vương và tiếng lửa reo cháy...

MÀN MỞ

THÁI-TỬ TRƯỜNG-SƠN

Cải trang thành ông lão, râu bạc lưng còng đang chống chiếc gậy đứng trước lan-can của tư-dinh đại-thần Huyền-Vị, mắt lão liên nhìn vào trong nhà. Nhà vắng vẻ. Thái-tử đằng-hắng vài tiếng, vẫn không thấy trong nhà có ai ra. Thái-tử lấy chiếc gậy gõ vài ba cái vào lan-can. Từ phòng sau Công-nương Quỳnh-Như đi vội ra.

QUỲNH-NHƯ

Vừa đi vừa nói

Chết! Gia-nhân đi xem vắng cả! Thừa cụ hỏi ai?

TRƯỜNG-SƠN

Thưa Công-nương, đây có phải là tư-dinh của Huyền-Vị đại-thần không?

QUỲNH-NHƯ

Thưa, chính đây ạ.

TRƯỜNG-SƠN

Thế thì may quá! Đại-thần có nhà không?

QUỲNH-NHƯ

Thưa, phụ-thân tôi đi vắng. Xin rước cụ vào nhà nghỉ đã.

TRƯỜNG-SƠN

Đi vào nhà

Tôi ở xa mới đến. Xưa kia tôi cũng là bạn đồng liêu với cụ nhà. Hôm nay nghe có cuộc xử thiêu Cự-vương Thường-lạc, tôi về xem, tiện đường ghé lại thăm cụ nhà.

QUỲNH-NHƯ

Xin rước cụ ngồi. Cụ mà cũng thích xem cảnh xử thiêu ấy à?

TRƯỜNG-SƠN

Ngồi xuống

Thích lắm chứ! Có gì thích bằng được xem một người đang vùng vẫy, quằn quại trên giàn hỏa, trong lúc những ngọn lửa như những cái lưỡi đỏ của bầy thú dữ thi nhau liếm, tấp, giựt xé từng miếng thịt...

Quỳnh-Như tỏ vẻ ghê tởm, hai tay vúi vào thân áo, mắt mở to, rùng mình, quay đầu đi như không muốn nghe tiếp.

TRƯỜNG-SƠN

Nhìn thấy, dừng lại một giây, rồi tiếp

Sao? Công-nương không thích nghe những chuyện ấy à? Vui lắm chứ. Suốt đời có mấy lần được nghe những tiếng rên, tiếng thét, tiếng rú của nạn nhân, à quên, của tội-nhân trên giàn hỏa, nhất là khi tội-nhân ấy là một

ông Vua... Sao Công-nương không đi xem cho biết? Cụ nhà đi xem rồi chắc?

QUỲNH-NHƯ

Vâng, phụ-thân tôi phải đi dự cùng triều-thần. Hôm nay, có cả Đại-lực-vương đến dự nữa.

TRƯỜNG-SƠN

Ừ, thế nào cũng có. Còn gì thích thú bằng được thấy kẻ thù của mình giẫy giụa, rên siết trên giàn hỏa. Và tôi chắc e cũng có cả Thái-tử Trường-Sơn, con của Cựu-vương Thường-Lạc nữa.

QUỲNH-NHƯ

Tôi chắc Thái-tử Trường-Sơn đã tẩu thoát rồi. Nếu Thái-tử muốn nuôi chí phục thù, thì Thái-tử phải cẩn-thận lánh xa chốn này.

TRƯỜNG-SƠN

Không, theo ý tôi, nếu Thái-tử Trường-Sơn muốn nuôi chí phục thù thì phải trở về đây chứng kiến cái cuộc hỏa-thiêu này chứ. Chứng kiến để in sâu vào tâm khảm cái cảnh quằn quại rãy chết của người cha trên giàn-hỏa để hăng chí phục thù chứ.

QUỲNH-NHƯ

Nhưng nếu Thái-tử về đây thì chẳng khác gì tự vào hang cọp. Làm sao tránh khỏi những con mắt dò xét cẩn mật

của quan quân canh phòng được?

TRƯỜNG-SƠN

Sao lại không tránh được? *(Nhìn quanh như để dò xem có ai khác)* Sao lại không tránh được? Chỉ cần thêm bộ râu giả này vào *(bức chòm râu ra)*, thêm một ít than và phấn *(lấy vạt áo lên lau mặt)*, chiếc gậy và lưng còng *(để chiếc gậy xuống ghế và ngồi thẳng dậy)* là đi đâu cũng được...

QUỲNH-NHƯ

Nhận ra Trường-Sơn, kêu lên

Thái-tử Trường-Sơn! *(chạy đến sụp quỳ bên chân Trường-Sơn, tựa đầu vào vế chàng, khóc nức nở)*

TRƯỜNG-SƠN

Xích ra, bảo

Công-nương đừng làm như thế, gia-nhân thấy được bất tiện.

QUỲNH-NHƯ

Ngước lên mắt nhòa nước mắt

Gia-nhân đều đi xem hỏa thiêu tất cả. Thái-tử hãy để cho em được khóc, được than, được chia sẻ nỗi đau thương cùng tột với Thái-tử, cho em được trút ra đây nỗi xót xa vô tận khi được tin Cựu-hoàng bị bắt.

TRƯỜNG-SƠN

Đứng dậy

Giờ đây không phải là lúc khóc than mềm yếu. Nếu em còn nghĩ đến mối tình của chúng ta, thì hãy nung thêm cho ta ngọn lửa phục thù, mài thêm cho ta lưỡi gươm rửa hận. Khóc than nào có ích gì, chỉ thêm nhụt lòng chiến-đấu.

Hậu-trường vang dội một hồi trống xen lẫn với tiếng xô xao của người đi xem.

Kìa, hình như trống lệnh đã bắt đầu cuộc hỏa thiêu, ta phải cải trang đi ra nhìn mặt người cha thân yêu một lần cuối.

QUỲNH-NHƯ

Đứng dậy, dang tay cản

Không! Thái-tử không nên đi, em sợ khó bảo toàn tánh mạng. Pháp trường ở sát ngay đây. Nếu Thái-tử muốn, chúng ta có thể mở cửa sổ đứng đây nhìn ra rõ lắm. *(Quỳnh-Như đến mở cửa sổ phía tay trái mình; ánh lửa hồng ở giàn hỏa ủa vào phòng một lần với những tiếng xô xao, khi hai cánh cửa sổ mở ra. Thái-tử đi theo, đến đứng phía sau Quỳnh-Như).*

QUỲNH-NHƯ

Với tay kéo một cánh cửa, khép nửa chùng cho bớt lộ liễu

Thái-tử hãy đứng phía sau em để tránh những con mắt nhòm ngó ở ngoài. Ngọn lửa đã bắt đầu bùng cháy. Thái-tử có thấy rõ không ‘? Cựu-hoàng vẫn bình tĩnh

quá! Người ta có cảm tưởng như Ngài không nghe, không thấy ngọn lửa đỏ đang gầm ghè, hùng hổ chồm tới, liếm quanh Ngài, chụp lấy Ngài... À, mà hình như Ngài đang nói gì (*lắng nghe, rồi xây lui hỏi Trường-Sơn*) Thái-tử có nghe Ngài đang nói gì đấy không?

Hậu trường có tiếng ồn ào xen lẫn tiếng lửa cháy

TRƯỜNG-SƠN

Nãy giờ đứng sau lưng Quỳnh-Như, tất cả tâm hồn căng thẳng, tay vấu vào vạt áo, vò nát trong tay, mắt trừng trừng nhìn qua cửa sổ. Nghe Quỳnh-Như hỏi, Trường-Sơn hơi chồm tới để nghe rồi trả lời:

Không nghe gì hết, tiếng ồn ào của dân chúng át mất cả. Có lẽ lại cần dặn phải mở rộng lòng từ-bi, phải tưới tình thương lên thù hận chứ gì! (cười tức tối) Tình thương! Từ-bi! Để cho quân tàn bạo tự-do làm ác!

QUỲNH-NHƯ

Lắng nghe

Thái-tử nghe gì không? Hình như có tiếng nước nổ than khóc, lẫn tiếng la ó của dân chúng.

Hậu trường có tiếng khóc tấm tức, tiếng chào xáo, tiếng lửa reo cháy, tiếng nổ của những ống tre và tiếng gào thét: « Hãy mở trời, thả Ngài ra! »

QUỲNH-NHƯ

Bống rùng mình, thụt lùi, cắn mạnh vào nắm tay mà

nãy giờ nàng đề sẵn trên môi, như để trấn áp một tiếng kêu hãi hùng:

Ghê quá! Từng mảnh áo vụn cháy, bay lên! *(đưa tay lên che mặt, quay hẳn người lại, gục đầu trước ngực Trường-Sơn, khóc tím tím)*

Không, em sợ lắm! Em không muốn nhìn thấy nữa.

TRƯỜNG-SƠN

Nãy giờ, đôi mắt trừng trừng phản chiếu ánh lửa đỏ trên giàn hỏa, hai hàm răng cắn chặt, làm nổi bật những bắp thịt ở quai hàm, tay mặt chấp sau lưng, nắm lưng áo thỉnh thoảng lại dặt, dặt... như để cho hả cơn giận. Khi thấy Quỳnh-Như quay lại khóc, liền nắm hai cánh tay nàng, bắt xây mặt trở lại phía cửa sổ, nói một thôi, giọng đầy căm thù

Không! Phải quay lại, mở mắt cho to mà nhìn cho rõ cảnh hành hình tàn ác, dã man ấy, hãy in sâu vào mắt những cái giầy-giũa ấy, hãy thu vào tai tiếng xèo xèo của thịt da đang cháy ấy, hít vào tận buồng phổi cái mùi khét nồng của xương tóc ấy, hãy biến ngọn lửa đang cháy hừng hực trên giàn hỏa ấy thành những ngọn lửa căm thù trong lòng chúng ta, hãy để cho nó chảy bùng bùng trong đôi mắt, trong đầu, hãy để cho nó đốt cháy tất cả, và đốt cháy... *(chậm lại và hổn hển)* luôn cả lòng ta *(buông hai cánh tay Quỳnh-Như ra, rã-rời té quỵ xuống, ho sặc-sụa vì khói từ giàn hỏa bay vào).*

QUỲNH-NHƯ

Quay lui, thấy Trường-Sơn sắp ngã, cúi xuống đỡ dậy, hốt hoảng kêu.

Thái-tử, Thái-tử sao thế! Thái-tử hãy vào đây nghỉ cho khoẻ (dìu Thái-tử vào nằm trên một cái ghế đệm dài ở gần cuối phòng, lấy gối kê dưới đầu Thái-tử, đi rót một chén nước, đến gần bên Thái-tử, cúi xuống đổ nước cho Thái-tử, về âu-yếm...)

Trong lúc ấy có tiếng dép bước lên thêm phía ngoài lan-can. Quỳnh-Như quay lui hồi hộp chờ xem... Thấy bóng người sắp đi vào, nàng vội buông tấm màn treo trước ghế đệm chỗ Trường-Sơn nằm, đi ra...

Người lính đi vào.

NGƯỜI LÍNH

Đứng ở lan can, chào Quỳnh-Như.

Kính chào Công-Nương.

QUỲNH-NHƯ

Vừa đi vừa nói.

Người cứ vào đây. Có việc gì thế?

NGƯỜI LÍNH

Thưa Công-Nương, nhà có người lạ nào không?

QUỲNH-NHƯ

Ấp-úng.

... Không! Không, chuyện gì thế?

NGƯỜI LÍNH

Thưa Công-Nương, có một bọn xúi dân làm loạn trong lễ xử Thường-Lạc. Chúng đã bị bắt nhưng còn vài đứa thoát thân được. Quan Đề-đốc truyền lệnh phải canh phòng cẩn mật, không cho người lạ mặt vào lẩn trốn ở các tư-gia.

QUỲNH-NHƯ

Thế à? Ở đây không có ai lạ cả. Khi nào có người lạ đến, tôi sẽ báo cho quan Đề-đốc biết ngay.

NGƯỜI LÍNH

Có vẻ dẫn-đo trước khi nói.

Thưa Công-nương, Công-nương bỏ lỗi cho... Người ta vừa báo cho hay hình như có một ông già mới vào đây...

QUỲNH-NHƯ

Làm ra vẻ nhớ lại.

Một ông già? À có! Ông vào hỏi thăm thân-phụ tôi, nhưng không gặp, nên lại ra ngay... Ông ta đi ngả này (chỉ phía bên trái).

NGƯỜI LÍNH

Thế à? (*vẫn đứng, có vẻ muốn nói gì nữa*).

QUỲNH-NHƯ

Cố làm ra vẻ tự-nhiên, mỉm cười.

Hay nếu người không tin thì cứ vào soát xem cho chắc...

NGƯỜI LÍNH

Thốt thác.

Không! Không! Công-nương thứ lỗi cho. Ai lại vào soát nhà một quan Đại-thần bao giờ. Tôi hỏi như thế là sợ có bọn gian phi vào lẫn trốn mà Công-nương không hay. Thôi xin kính chào Công-nương (*sắp đi ra*).

QUỲNH-NHƯ

Làm bộ vốn vã.

Người hãy ở lại uống chén nước đã. Trời nóng-nực quá, thêm giàn hỏa gần một bên cạnh.

NGƯỜI LÍNH

Xin cảm ơn Công-nương. Phận sự còn nhiều lắm. Công-nương cho phép một lần khác (*cúi chào ra đi*).

Quỳnh-Như thở ra một hơi dài như trút được gánh nặng, đứng nhìn theo người lính, rồi quay vào. Thái-tử Trường-sơn ở trong cũng vừa vén màn đi ra.

QUỲNH-NHƯ

Thái-tử hãy cẩn-thận. Bọn quan quân đang đi lùng xét gắt lắm. Và có người đã bị bắt.

TRƯỜNG-SƠN

Vâng, ta đã nghe rõ cả rồi.

QUỲNH-NHƯ

Thái-tử có dính dáng gì với những người vừa bị bắt ấy không?

TRƯỜNG-SƠN

Không! Đây có lẽ là những người tự động, do sự phẫn nộ trước cách hành hình dã man của thằng Đại-lực gây nên. Nó càng làm ác thì đại cuộc lại càng chóng thành công.

QUỲNH-NHƯ

Nghe tiếng động, nhìn ra phía lan can.

Kìa, phụ-thân em đã về. Em phảo lách ra đằng sau để khỏi bị phụ-thân em quở trách (*đi vào phòng, sau*).

HUYỀN-VỊ ĐẠI-THÂN

Đi vào, vẻ mặt nhọc, buồn-bã. Nhìn thấy Trường-Sơn.

Kìa Thái-tử! (*chạy đến ôm Thái-tử vào lòng. Trường-Sơn cũng choàng tay qua vai Huyền-Vị. Huyền-Vị sụt sùi khóc, nói giọng đầy nước mắt*) Lão đã cố cản ngăn Đại-lực-vương, cố kéo dài thời-gian trước khi xử thiêu Cựu-vương để tìm cách đánh thoát mà không được. Thằng Đại-lực nó truyền xử ngay, để không ai có thể trở tay kịp. Lão thật là có tội với Tiên-vương, có tội với Thái-

tử, lão đã nhẫn-nhục làm một tên phản thần để mong xoay lại nghiệp lớn, thế mà nghiệp lớn chưa thành, Tiên-vương lại còn bị hành quyết một cách quá đốn đau. Càng cảm phục cái đức độ cao dày của Tiên-vương, lão lại càng thẹn thùng cho tài hèn đức mỏng của lão. Nếu biết cố sự ra nông-nổ thế này thì thà trước kia lão đi theo Tiên-vương cho trọn đạo quân-thần, cho tròn danh tiết, chứ ở lại triều-đình làm gì cho mang tiếng phản thần mà vẫn không vun tròn nghĩa cả.

TRƯỜNG-SƠN

Gỡ tay Huyền-Vị, ra an-ủi.

Đại-thần đừng quá nhu mì tự trách như thế. Thật ra, Đại-thần đã hy-sinh rất lớn cho cơ nghiệp nhà ta, và từ nay, Đại-thần lại là rất cần-thiết trong việc lật đổ ngai vàng của thằng Đại-lực, một cột trụ chính cho ta nương tựa để phục thù.

HUYỀN-VỊ

Không, cột trụ chính không phải là lão, mà vẫn còn là ở Tiên-vương.

TRƯỜNG-SƠN

Nhìn Huyền-Vị vẻ suy-ngĩ

Đại-thần muốn nói gì, tôi không hiểu.

HUYỀN-VỊ

Tôi muốn nói, mặc dù Tiên-vương không còn nữa, nhưng tinh-thần của Ngài, ảnh-hưởng của Ngài mỗi ngày mỗi lan rộng trong nhân-gian và chính nhờ đó mà cơ-nghiệp lớn chóng phục hồi. Nhất là hồi nầy, trong lúc bị xử thiêu, vẻ mặt thản nhiên, bình-tĩnh và những lời nói chứa đầy đức-độ, khoan-dung của Ngài đã chinh-phục được tất cả lòng người chứng-kiến. Thái-tử có biết Tiên-vương đã căn-dặn gì không?

TRƯỜNG-SƠN

Cha tôi đã dạy bảo gì thế?

HUYỀN-VỊ

Hãy tuổi tình thương xuống hận thù! Đừng bao giờ dùng gươm giáo để trả lời gươm giáo. Hãy sống cuộc đời hỷ-xả, từ-bi.

TRƯỜNG-SƠN

Những lời ấy thì tôi đã nghe nhiều lắm rồi. Nhưng dân-chúng đã có những phản-ứng như thế nào, trước cảnh hỏa thiêu ấy?

HUYỀN-VỊ

Có những bà mẹ đã khóc than nước-nở, có người đã yêu cầu thả ngay Tiên-vương, có những thanh-niên hăng-hái, cuồng nhiệt hơn, đã xông tới định phá giàn hỏa để cứu Tiên-vương... Thăng Đại-lực đã thất-bại lớn: trong

lúc nó tưởng đã tiêu-diệt được kẻ thù cuối cùng là Tiên-vương, thì chính nó đã gây thêm không biết bao nhiêu kẻ thù khác; trong lúc nó tưởng đã xóa bỏ cái ảnh-hưởng tinh-thần của Tiên-vương thì chính nó lại trang trải cái ảnh-hưởng ấy rộng xa trong dân-chúng. Nó đã nắm đuốc châm vào giàn hỏa và cùng một lúc, nó đã châm luôn vào ngai vàng mà nó vừa cướp giật được...

TRƯỜNG-SƠN

Thế thì chúng ta phải hành-động gấp, thổi thêm gió vào cho ngai vàng của nó chóng tiêu tan.

HUYỀN-VỊ

Vẻ suy nghĩ.

Điều làm cho lão phân vân nhất là chúng ta sẽ thổi bằng ngọn gió gì? Gió từ-bi hay gió thù-hận? Ngọn gió từ-bi mà Tiên-vương đã phát ra đã có kết-quả lớn. Chúng ta có thể tiếp tục được nữa chăng? Và tiếp tục như thế nào?

TRƯỜNG-SƠN

Cương-quyết.

Từ-bi cũng phải có giới hạn. Đến một mức độ nào đó, nó sẽ mất hết cả hiệu lực và trở thành buồn cười. Đối với thằng Đại-lực, chỉ có một cách là tiêu-diệt nó.

HUYỀN-VỊ

Tiêu-diệt nó thì không khó khăn gì cả. Nhưng làm sao

để khỏi liên lụy đến thần dân, khỏi gây can qua cho trăm họ như thánh ý của Tiên-vương. Nếu ta làm trái lại, thì không những chúng ta sẽ gây họa lớn cho lương dân, mà còn làm cho sự hy-sinh cao quý của Tiên-vương sẽ thành vô-nghĩa.

TRƯỜNG-SƠN

Vậy Đại-thần có diệu kế gì để trừ diệt nó không?

HUYỀN-VỊ

Dáng suy nghĩ, đi đi, lại lại.

Thái-tử để cho lão có thì giờ suy nghĩ đã. Trong lúc ấy, Thái-tử hãy cải dạng ở lại đây, giả làm cháu của lão để được an toàn... Thôi, Thái-tử hãy vào sau an nghỉ, (*xây ra sau gọi*): - Quỳnh-Như ới, ra đây cha bảo.

QUỲNH-NHƯ

Trong phòng đi ra.

Thưa cha gọi con?

HUYỀN-VỊ

Con hãy dọn cho Thái-tử một căn phòng để Thái-tử nghỉ. Từ nay Thái-tử sẽ là anh họ của con, nghe chưa?

QUỲNH-NHƯ

Thưa cha vâng ạ! (*quay lại phía Thái-tử*)

Xin mời Thái-tử vào phòng sau an-nghỉ.

HUYỀN-VỊ

Nhìn ra phía lan can giục.

Xin mời Thái-tử vào gấp cho. Hình như có người đến.

Hai người vào khuất trong lúc Huyền-Vị sửa áo đi ra phía cửa.

Một quan hầu đến

QUAN-HẦU

Vái chào Huyền-Vị.

Kính chào Đại-thần.

HUYỀN-VỊ

Người ở triều đến? Có việc gì đấy?

QUAN-HẦU

Bẩm Đại-thần, Hoàng-thượng truyền mời Đại-thần vào châu gấp, có việc cần.

HUYỀN-VỊ

Thế à? Người hãy vào trước đi. Ta sửa áo đi ngay.

QUAN HẦU

Cúi chào.

Kính chào Đại-thần (*lui ra*)

HUYỀN-VỊ

Người đi! (*xây lui gọi Quỳnh-Như*): - Quỳnh-Như con ơi!

QUỲNH-NHƯ

Ở trong phòng ra.

Thưa cha gọi con?

HUYỀN-VỊ

Con coi nhà, hầu hạ và gìn giữ Thái-tử cho chu đáo nhé!
Nếu Thái-tử gặp rủi-ro gì... thì mọi sự đều hỏng cả. Cha
được lệnh vào cung gấp.

QUỲNH-NHƯ

Nhìn cha có vẻ lo ngại.

Có việc gì thế? Con lo quá. Con nghe có mấy người vừa
bị bắt. Cha cũng cần phải phòng bị... Nếu cơ mưu bại lộ.

HUYỀN-VỊ

Trấn tĩnh con.

Không can gì. Cha được Tân-vương tin cậy lắm. Thôi
cha đi kéo trễ. *(đi ra)*

QUỲNH-NHƯ

Thưa cha đi! *(lo lắng đứng nhìn theo...)*

MÀN TỪ TỪ HẠ

Màn III

CẢNH:

Tại Ngự-uyển của Đại-Lực-vương. Từng con đường lát đá phân chia khu vườn thành từng thảm cỏ xanh mướt. Đây đó, vài khóm hoa lá: trong cùng hiện ra một góc nhà lục giác. Rải rác vài tấm ghế đá bên đường, làm chỗ nghỉ chân.

THỜI-GIAN:

Chiều xuống, ánh mặt trời le-lói sắp tắt.

NHÂN VẬT:

ĐẠI - LỰC - VƯƠNG
HUYỀN - VỊ ĐẠI - THẦN
HAI PHẠM NHÂN
CÁC QUAN HẦU

MÀN MỞ

Đại-lực-vương đang đi đi lại lại trong vườn, ra chiều suy nghĩ. Vài quan hầu, gươm tuốt khỏi vỏ, đang đứng hầu xa xa.

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Dừng lại, xây qua hỏi một quan hầu.

Còn hai phạm-nhân mới bắt hồi nãy, chúng đã khai gì thêm chưa?

QUAN HẦU

Tâu Hoàng-thượng, chúng chỉ một mực xin được chết theo Cựu-vương Thường-lạc, chứ không khai báo gì cả.

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Cười, có vẻ khó hiểu.

Cũng lạ thật! Người bảo dẫn chúng vào đây ta hỏi.

QUAN HẦU

Phụng mệnh (*vái chào đi ra*)

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Xây qua hỏi một quan hầu khác.

Người đã mời quan Đại-thần Huyền-Vị đến chưa?

QUAN HẦU

Tâu Hoàng-thượng, quan Đại-thần sẽ đến châu trong chốc lát.

Quan hầu thứ nhất dẫn 2 phạm-nhân vào. Hai người này tay bị trói ra sau lưng nhưng dáng điệu vẫn hiên-ngang, vẻ mặt rắn rỏi.

QUAN HẦU

Nạt hai phạm-nhân.

Quỳ xuống.

Hai người này vẫn đứng,

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Nói với quan hầu.

Người hãy để cho họ tự nhiên. (Xây qua hỏi hai phạm-nhân) Các người có bị tra khảo không?

HAI PHẠM NHÂN

Không!

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Ừ, ta đã truyền lệnh không được hành hạ các người. Vì dù sao, các người cũng là những người nghĩa khí, đáng được trọng nể. Nhưng ta chỉ tiếc các người đã hành-động một cách quá nông-nổi. Các người tưởng những hành-động đơn-độc của các người trong lúc đến phá giàn hỏa có thể cứu thoát được Cựu-vương Thường-Lạc chăng?

PHẠM NHÂN THỨ NHẤT

Ta tin rằng những cử chỉ đẹp đẽ, hy-sinh không bao giờ

đơn-độc, thế nào cũng có người hưởng ứng. Ta tin rằng trong lúc các người bắt chúng ta đây, có từng ngàn từng vạn người đang phẫn uất; đang tìm cách để đánh thoát cho chúng ta, như chúng ta đã tìm cách đánh thoát cho Cựu-vương Thường-Lạc.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Cười mỉa.

Các người có biết rằng các người sẽ chết ngay đây trong lúc bề đảng của các người chưa kịp trở tay, cũng như Thường-Lạc đã bị xử thiêu sau khi bị bắt?

PHẠM NHÂN THỨ HAI

Chúng ta chết, nhưng tinh-thần chúng ta không chết, những cử chỉ nghĩa khí sẽ được tiếp nối mãi mãi. Trái lại trong khi người chém giết cho nhiều để được sống lâu hơn, thì tâm hồn của người lại đã rẫy chết rồi, và chỉ để lại cho đời sau những tiếng nguyên rủa.

QUAN HẦU

Nạt

Im mồm! Các người không được phạm thượng, gươm kề bên cổ rồi mà không biết thân.

PHẠM NHÂN THỨ NHẤT

Lũ bay ham sống chứ ta có cần đâu.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Mĩa mai

Các người thật là những vị anh-hùng không sợ chết!

PHẠM NHÂN THỦ HAI

Không phải chúng ta không sợ chết. Nhưng có những cái khác đáng sợ hơn, bắt buộc chúng ta phải lựa cái chết.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Những cái gì đáng sợ hơn?

PHẠM NHÂN THỦ HAI

Những gian tham ác độc, vì chúng làm chết một lần nhiều người hơn. Nếu trừ diệt được chúng, loài người sẽ sung-sống an vui hơn. Cho nên, nếu cần chết một đời mà muôn đời con cháu ta được sung-sống, chúng ta không bao giờ từ-nan. Chúng ta vui sống cái vui sống của ngày mai mà quên cái đau khổ phải hy-sinh hôm nay.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Vấn chế diễu

Các người lý-tưởng quá. Nhưng ta cần phải thực- tế hơn. Các người hãy nói cho ta biết các người có liên-lạc với cựu-vương Thường-Lạc như thế nào, và những ai nằm trong tổ-chức các người.

PHẠM NHÂN THỦ NHẤT

Thường-lạc-Vương là cha tinh-thần của chúng ta. Tấm gương đức-độ và hy-sinh của ngài đã chiếu sáng tâm hồn của chúng ta, và chúng ta phản chiếu lại tấm gương lớn ấy. Ngài đã liên-lạc với chúng ta qua Tình-thương rộng lớn vô-biên mà-người không thể hiểu thấu được.

PHẠM NHÂN THỦ HAI

Nói tiếp theo.

Và tất cả những người biết yêu chân-lý, trọng lẽ phải, quý tình thương đều nằm trong tổ-chức của chúng ta.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Vấn mỉm cười.

Các người lại lý-tưởng rồi. Ta muốn các người thực-tế hơn...

PHẠM NHÂN THỦ NHẤT

Chúng ta khác người ở điểm ấy. Và chính vì thế, nên tương lai thuộc về chúng ta.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Tương lai về tay các người? (*mỉm cười*) Các người có biết các người sắp chết không?

PHẠM NHÂN THỦ NHẤT

Chúng ta biết lắm, khi làm việc này.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Dịu giọng

Ta nói chơi thế thôi, chứ ta không giết các người đâu. Ta giết thêm vài người nữa cũng vô-ích. Ta muốn những người có chí khí như các người sẽ giúp ta trị nước, an dân. Các người nghĩ sao?

PHẠM NHÂN THỦ NHẤT

Người đừng tưởng có thể dùng cái thủ đoạn mơn trớn của con mèo để lừa phỉnh chúng ta.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Không, ta thành thật đấy. Ta muốn các người giúp ta một tay, xoay lại cơ đồ, áp-dụng một chính-sách mới.

PHẠM NHÂN THỦ HAI

Người đừng nhiều lời vô ích. Nếu chúng ta tham tài-lộc, thì chúng ta đã không chống lại người.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Cười có vẻ chế diễu.

Các người tỏ ra chưa thạo việc đời lắm. Các người không biết rằng muốn được tài-lộc nhiều, trước tiên phải tỏ ra chống đối. Càng chống đối gắt gao lại càng được quyền lợi lớn (xây lại phía quan hầu) Nội-giám, hãy kể cho họ nghe bản danh sách của các triều thần ở trong trường-hợp ấy và kể luôn trường hợp của người nữa.

Quan hầu bối rối, thẹn-thùng, gãi tai...

PHẠM NHÂN THỦ NHẤT

Người không cần phải kể, ta cũng biết nó dài lắm. Những kẻ cướp, trước khi chia đồ, bao giờ cũng chống đối nhau kịch liệt. Nhưng quốc dân không phải ai cũng là kẻ cướp. Nếu người tưởng lấy danh-lợi mà dụ-dỗ được chúng ta, người sẽ lắm lớn. Chúng ta chống đối người vì chính nghĩa, chứ phải đâu vì quyền lợi?

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Vẻ nghiêm nghị.

Người đã nói quá lời. Rồi người sẽ hối-hận không kịp.

Trong lúc ấy một quan hầu vào, quỳ tâu.

QUAN HẦU

Tâu Thánh-thượng, có tên thợ săn đang đứng đợi ở sân rồng, chờ lệnh được bệ-kiến.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Cho nó vào. Dẫn hai phạm nhân này ra giam lại, nhưng cấm không được tra tấn nếu chưa có lệnh ta?

QUAN HẦU

Phụng mệnh! (*xây lại giục hai phạm nhân*) Đi! Mau lên!

Tên thợ săn vào.

TÊN THỢ SĂN

Quỳ một chân chấp tay cúi đầu vái.

Thánh-thượng vạn tuế!

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Cho người đứng dậy. Ta có lời ban khen người đã tận trung với ta, đã giúp ta bắt được tên giặc cuối cùng là Thường-Lạc để trừ hậu hoạn cho nước nhà.

TÊN THỢ SĂN

Tâu Thánh-thượng, kẻ bầy tôi đã khổ công tìm kiếm mấy năm trời, lặn-lội trong rừng sâu nước độc mới thấy tung tích lão Thường-Lạc ấy... Đã bao lần kẻ bầy tôi tưởng đã bỏ mình trong hang hùm miệng hổ...

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Ta biết lắm, người không cần phải kể lễ đông dài. Người muốn được thưởng bao nhiêu?

TÊN THỢ SĂN

Tâu Thánh-thượng, kẻ bầy tôi suốt đời cơ cực cơm không đủ ăn, áo không đủ mặc, vợ con đói khát, nay mong được chút ít vàng bạc, của tiền để thoát được kiếp bần cùng, vợ con no ấm.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Ta sẽ cho người được như ý muốn (*xây lại phía quan-hầu*) Người hãy vào kho lấy cho nó mười thỏi vàng, mười thỏi bạc.

QUAN HẦU

Vái chào lui ra.

Phụng mệnh.

TÊN THỢ SĂN

Đứng gãi đầu, gãi tai tỏ ý muốn nói gì nữa

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Người còn muốn gì nữa không?

TÊN THỢ SĂN

Tâu Thánh-thượng! Thánh-thượng đã rủ lòng thương xuống kẻ bầy tôi mà ban cho của tiền vàng bạc, kẻ bầy tôi chỉ biết kết cỏ ngậm vành mà đền đáp ơn sâu. Nhưng giàu mà không có chút phẩm hàm, danh phận thì cũng xấu hổ với làng, với nước. Dám mong Bệ-hạ cho kẻ bầy tôi chút phẩm hàm để tổ tông được rạng mặt, con cháu muôn đời được thơm lây.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Suy nghĩ một lát.

Người đã thỉnh nguyện, ta cũng chẳng hẹp chi (*xoay lại phía quan-hầu*) Người hãy trình lại với quan Lại-bộ thượng-thư cho nó hàm ngũ-phẩm.

QUAN HẦU

Phụng mệnh!

TÊN THỢ SĂN

Vẫn đứng gãi đầu gãi tai, hình như còn muốn nói gì nữa

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Người còn muốn nói gì nữa không?

TÊN THỢ SĂN

Hồng-ân của Thánh-thượng rộng như trời biển, kẻ bầy tôi muôn kiếp khôn đền. Nhưng Thánh-thượng đã thương thì thương cho trót. Nay kẻ bầy tôi đã có tiền có bạc, có chức tước, phẩm hàm; nhưng còn tánh mạng kẻ bầy tôi thật khó bề yên-ổn; nhất là sau vụ bắt được cự-vương Thường-lạc, kẻ thù của bầy tôi chắc nhiều lắm. Vậy mong Thánh-thượng gia ân cho kẻ bầy tôi một đội lính hầu để bảo toàn tánh mạng.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Nổi giận.

Hồng-ân của ta rộng như trời bể, mà lòng tham của người còn rộng hơn cả trời bể. Người thật là u mê, không biết phận (*xoay lại quan hầu*): - Nội-giám hãy đem thẳng này ra chém đầu cho ta.

QUAN HẦU

Đến quỳ, chấp tay vái.

Phụng mệnh.

TÊN THỢ SẴN

Rập đầu xuống đất vừa lạy vừa van xin

Muôn tâu Thánh-thượng! Muôn tâu Thánh-thượng! Kẻ bầy tôi ngu dại, xin Thánh-thượng rộng dung. Kẻ bầy tôi không dám xin thêm lính tráng gì nữa.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Không được! (*bảo quan-hầu*) Dẫn nó đi

QUAN HẦU

Đến kéo tay tên thợ săn dậy.

Đi ra pháp trường mau!

TÊN THỢ SẴN

Vẫn cúi lạy.

Dạ, kẻ bầy tôi cũng không dám xin phẩm hàm chức-tước nữa!

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Không được! (*bảo quan-hầu*) Cứ dẫn nó đi!

TÊN THỢ SẴN

Vẫn cúi lạy khẩn cấp hơn.

Dạ, muôn tâu Thánh-thượng kẻ bầy tôi cũng không dám xin được ban thưởng của tiền vàng bạc gì nữa.

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Không được! (*nạt quan-hầu*): Ta đã truyền dẫn nó ra, sao các người không tuân lệnh.

QUAN HẦU

Thộp tay vào lưng áo tên thợ săn, kéo dậy.

Đi! Đi mau, không kêu ca gì nữa! (*Tên thợ săn bị dẫn đi, miệng mếu máo, vẻ mặt hãi-hùng, tay chân run cầm cập. Đại-lực-vương đứng nhìn theo*)

TÊN THỢ SĂN

Trước khi sắp đi khuất, bỗng quay lại, chấp tay nói to.

Xin Thánh-thượng cho kẻ bầy tôi được đoái công chuộc tội (*dừng lại chờ, nhìn Đại-lực-vương vẻ mặt thiếu nã*)

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Sau một phút suy nghĩ.

Người sẽ làm gì để chuộc tội?

TÊN THỢ SĂN

Tâu thánh-thượng! Nguyên Thường-Lạc-vương có đứa con trai cùng lẩn trốn với nó trong rừng. Khi kẻ bầy tôi đến bắt nó, thì con nó đi vắng chưa về. Vậy xin Thánh-thượng cho một đạo quân theo kẻ bầy tôi để đi bắt nó.

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Về suy nghĩ

Người có chắc nó còn ở đấy không?

TÊN THỢ SĂN

Tâu Thánh-thượng! Khi Thường-lạc-vương bị bắt, nó có để lại cho con nó một bức thư bảo không được tìm cách trả thù, và phải lẩn trốn ngay. Nhưng mới chưa đầy một ngày, dù nó có lẩn trốn, chắc cũng chưa đi được đâu xa. Nếu có một đạo quân đi lùng bắt thì thế nào cũng gặp.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Cha nó có bảo là đừng trả thù à?

TÊN THỢ SĂN

Dạ, nó bảo là: hãy lấy nước tưới... à không, lấy tình thương tưới trên lửa... lửa oán thù...

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Suy nghĩ.

Nó bảo thế? Nếu thế thì cũng không đáng lo ngại. Thôi tha cho nó cao chạy xa bay.

TÊN THỢ SĂN

Xin Thánh-thượng cũng rộng tha cho kẻ bày tôi luôn
(*nhìn van lơn*)

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Ừ, cũng tha cho người luôn. Nội-giám! Thả cho nó về.

QUAN HẦU

Phụng mệnh.

TÊN THỢ SĂN

Mừng rỡ

Đội ơn Thánh-thượng (*vái lia lia và chạy ra. Khi gần đi khuất, xây lui hỏi quan hầu, về thất vọng*):

- Vậy bây giờ không còn được ban thưởng gì hết?

QUAN HẦU

Nạt.

Còn... chặt đầu nữa!

Tên thợ săn giật mình, chạy mất.

MỘT QUAN HẦU

Vào.

Tâu Thánh-thượng! Quan Đại-thần Huyền-Vị đang đứng đợi nãy giờ ngoài cửa vườn Thượng-uyển.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Truyền cho vào.

QUAN HẦU

Phụng mệnh (*lui ra*)

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Đi đi lại lại, cúi đầu, về mặt trầm tư.

HUYỀN-VỊ

Đi vào vái chào.

Thánh-thượng vạn tuế!

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Nhìn Huyền-Vị

Khanh đã đến! (*ngồi xuống ghế đá đưa tay chỉ một tấm ghế khác trước mặt, mời Huyền-Vị ngồi*) Khanh hãy ngồi xuống đây! Trẫm cần hỏi khanh một việc quan-trọng, đã làm trẫm băn khoăn rất nhiều. Khanh có biết 2 thằng phá giàn hỏa vừa bị bắt ấy không?

HUYỀN-VỊ

Tâu, thần có nghe nói đến.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Khanh có biết chúng nó ở trong tổ chức nào không?

HUYỀN-VỊ

Dẫn đo chậm rãi trả lời.

Tâu Hoàng-thượng cũng khó mà biết được. Nhưng theo ngu ý, thì có lẽ chúng nó đã tự động chứ không ở trong tổ chức nào cả. Trong lễ hỏa thiêu vừa rồi, nếu không có những lời can ngăn của Thường-Lạc thì chắc còn có nhiều đứa sẽ xông vào phá phách nữa.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Trẫm cũng nhận thấy như thế, nên mới triệu gấp Khanh vào để tìm cách đối phó. Khanh ạ! Bây giờ trong triều, Trẫm chỉ còn trông cậy ở nơi khanh. Một số triều-thần đã công khai hay ngầm ngầm phản Trẫm, mặc dầu là Trẫm đã ban cho không biết bao nhiêu là bổng lộc chức tước. Ngoài khanh, Trẫm chẳng biết trông cậy vào ai. Cho nên khanh phải hết lòng giúp Trẫm để đối phó với thần dân đang sao xuyến, vận nước đang lâm nguy.

HUYỀN-VỊ

Tâu Hoàng-thượng, bây giờ Thường-lạc-vương đã chết, con nó chắc cũng cao chạy xa bay, mối họa chính đã trừ, chắc cũng không có gì đáng lo ngại lắm.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Không, Thường-lạc đã chết, nhưng tinh-thần nó sống mạnh trong lòng dân, nhất là sau lễ xử thiêu vừa rồi mà nó đã tỏ ra rất khoan-dung, đức-độ. Ta đã tính sai nước bài khi đem xử thiêu nó, vì đã khơi dậy trong lòng dân nỗi phẫn uất đối với ta, và cảm tình đối với Thường-lạc. Sau khi châm lửa vào giàn hỏa, ta mới nhận thấy tai hại của việc làm, và càng tức giận thẳng thọt sẵn đã xúi-giục ta làm việc-ấy, ta lại càng trách triều thần không ai ngăn cản ta.

HUYỀN-VỊ

Tâu Hoàng-thượng, hạ thần cũng đã hết lời can gián mà Hoàng-thượng không nghe...

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Ừ, chỉ có một mình khanh can gián. Vì thế, nên giờ đây ta lại càng tin cậy ở sự sáng suốt của khanh. Chính hôm nay ta triệu khanh vào đây, là để hỏi ý-kiến về việc đối xử với hai phạm nhân vừa bị bắt. Sự đối-xử này sẽ có ảnh-hưởng đến toàn dân.

HUYỀN-VỊ

Tâu Hoàng-thượng, theo ngu ý, thì nên đem chúng ra xử thiêu nữa.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Sao lần này khanh lại nghiêm khắc thế?

HUYỀN-VỊ

Tâu, vì chúng ta đã lỡ dùng chính sách nghiêm khắc thì phải dùng cho luôn. Nếu chúng ta nhân nhượng, dân chúng sẽ tưởng là chúng ta sợ, lại càng lên mặt làm càn.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Nhưng, nếu đem xử thiêu chúng, thì chẳng khác gì đổ dầu thêm vào lửa. Lần trước còn có Thường-lạc-vương để dập tắt giùm ta ngọn lửa căm hờn với cái thuyết mà nó gọi là Từ-bi ấy, chứ lần này ai dập tắt?

HUYỀN-VỊ

Tâu, để cho nó cháy bùng mà còn ít nguy-hiểm hơn là dập tắt, miễn là chúng ta phòng bị trước đừng để cho nó cháy lan đến chúng ta.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Tại sao Khanh lại bảo là để cho nó cháy bùng còn ít nguy-hiểm hơn dập tắt?

HUYỀN-VỊ

Tâu Hoàng-thượng, vì khi cháy bùng, lửa căm-hồn sẽ gây nhiều tai hại cho dân chúng. Những kẻ biết suy-nghĩ - số này rất ít - sẽ quy tội về chúng ta; nhưng phần đông dân chúng chỉ nhìn thấy nguyên-nhân gần-gũi là cái bọn phá hoại ấy. Chúng nó sẽ chia một phần lớn sự oán ghét của dân chúng đổ cho ta. Trái lại Thường-lạc-vương nó có gây tai họa cho ai đâu, dân chúng cảm-phục nó mà ngay chúng ta, mặc dù không muốn, cũng phải mang ơn nó. Như thế phương-pháp của nó còn nguy-hiểm hơn. Nó chỉ đỡ chứ không đánh lại, nhưng lại càng nguy-hiểm bằng mười đánh lại ta.

ĐẠI-LỰC VUÔNG

Chính vì thế, nên ta cũng muốn áp-dụng phương- pháp của nó. Ta sẽ tha bổng 2 tội phạm kia. Khanh nghĩ sao?

HUYỀN-VỊ

Về suy nghĩ

Như thế cũng được! Thả chúng nó ra để lấy cảm- tình của dân chúng, rồi sẽ tìm cách ám-hại sau. Tâu, có phải như thế không?

ĐẠI-LỰC VUÔNG

Không, khanh chưa hiểu ý Trẫm. Trẫm thành thật muốn áp-dụng một chính sách khoan-dung độ lượng, khác với chính sách trước. Trẫm đã nghĩ kỹ lắm rồi. Chính sách nghiêm-khắc bấy lâu nay không gây được kết-quả gì hết, thần dân mỗi ngày mỗi oán giận, mà cơ nghiệp mỗi lúc một lung-lay. Thường-lạc-vương nó bỏ ngai vàng, nhưng nó được ngồi giữa lòng dân chúng. Trẫm ngồi trên ngai vàng nhưng chỉ ngồi trên gỗ đá vô tri... (*nghĩ một lát có vẻ buồn*) Khanh ạ, bấy lâu nay Trẫm phiền muộn lắm, ăn không ngon, ngủ không yên, nhưng không ai hiểu thấu cho Trẫm.

HUYỀN-VỊ

Tâu Hoàng-thượng, nên tìm thú giải khuây để gìn giữ mình vàng. Từ lâu việc nước bận rộn, Hoàng- thượng đã quên lãng việc đi săn bắn. Nay, nhân hạ thần có đưa cháu ở xa mới về thăm, rất có tài săn bắn, xin cho nó vào hộ giá Hoàng-thượng đi săn.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Nếu thế thì hay lắm. Trẫm cũng thử giải sầu một chuyến xem sao. (*xây lại quan hầu*) Nội-giám, truyền cho triều thần sắp đặt sẵn-sàng để cùng theo ta đi săn bắn. (*xây*

lại nói với quan đại-thần Huyền-Vị) Thôi, khanh hãy về nghỉ để tối cùng đi. Hãy bảo cháu khanh sẵn-sàng cung nỏ nghe!

HUYỀN-VỊ

Khúm núm chấp tay.

Tâu Hoàng-thượng, hạ thần tuổi già sức yếu, lại mấy ngày nay tiện thể bất an, mong Hoàng-thượng rủ lòng thương cho hạ thần được ở lại triều đường, hạ-thần sẽ bảo cháu nó thay hạ-thần, phò thánh giá...

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Nếu khanh không đi được, Trẫm cũng không hẹp lượng ép nài.

HUYỀN-VỊ

Vái chào trước khi lui ra

Muôn đội ơn Hoàng-thượng (*đi ra*).

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Thôi khanh về! (*định quay về cung, nhưng chợt nhớ lại, truyền với quan hầu*) Nội-giám! Hãy truyền cho quan Đề-đốc thả cho 2 phạm-nhân phá giàn hỏa về (*đi vào*).

MÀN HẠ

Màn IV

CẢNH:

Ở tư dinh quan đại-thần Huyền-Vị (như cảnh màn II)

THỜI-GIAN:

Hoàng-hôn bắt đầu xuống.

NHÂN VẬT:

THÁI TỬ TRƯỜNG - SƠN
CÔNG - NUÔNG QUỲNH - NHƯ
HUYỀN - VỊ ĐẠI - THẦN
MỘT NỘI GIÁM

MÀN MỞ

Thái-tử Trường-sơn đang đứng trong tư dinh quan đại-thần Huyền-Vị, nhìn qua cửa sổ ra ngoài (cửa sổ mà Trường-sơn đã đứng nhìn cảnh hỏa thiêu), vẻ mặt buồn bã, xót đau. Quỳnh-như ở phòng trong đi ra, đến gần Thái-tử.

QUỲNH-NHƯ

Thái-tử không vào phòng nghĩ cho đỡ mệt? Đứng mãi đây làm gì cho thêm đau lòng.

TRƯỜNG-SƠN

Vẫn nhìn đăm đăm qua cửa sổ.

Không thể nghỉ ngơi được em ạ. Nỗi xót xa không sao nguôi được. Chiều càng lắng xuống, nỗi thương nhớ càng dâng lên. Mới hồi sáng còn linh động nói cười đó mà bây giờ trở thành cát bụi tro than. Trong không khí, mùi khét vẫn chưa tan, ta muốn hít vào tận buồng gan, lá phổi mùi đắng khét ấy để giữ lại một chút dư vị của người cha thân kính. Ta muốn nhìn xem cái đồng tro tàn của da thịt lẫn than củi chưa dọn kịp ấy sẽ theo gió bay đi tới những phương nào. Ở những nơi xa xôi có ai biết mà đón nhận một chút trong lòng bàn tay chăng? (Bỗng xây lại nói với Quỳnh-như): Em làm sao lấy cho ta một chút tro tàn ấy?

QUỲNH-NHƯ

Thật là khó... khó mà qua lọt được những con mắt dòm ngó của bọn quan quân. Mà nếu làm cho chúng nó sanh nghi thì đại-sự sẽ hỏng.

TRƯỜNG-SƠN

Thôi! Ta nóng lòng muốn giữ lại một chút kỷ-niệm của người cha thân quý, nhưng nếu không được thì đành thôi vậy. (*Xây lại phía cửa sổ, nhìn xa xăm*): - Thế là từ nay, con không giữ lại được một chút gì của cha cả; tinh thần từ hòa của cha, con không theo kịp, những lời trời trần của cha, con không thể làm theo; và cho đến một chút tro tàn vật chất cũng không nắm giữ được trong tay! (*gục đầu vào tường đưa tay lên bóp trán, vẻ vô cùng xót đau*).

QUỲNH-NHƯ

Vội chạy đến đóng cửa sổ lại

Thái-tử đừng làm như thế, lỡ người ngoài thấy được không hay. Thái-tử hãy trấn tĩnh lại. Nhiệm vụ nặng nề còn đợi Thái-tử (*điу Trường-sơn đến ngồi xuống ghế*). Chúng ta sống trong một trường-hợp đặc-biệt mà khóc cũng không được, than cũng không được, nói thật cũng không được...

TRƯỜNG-SƠN

... Và chết cũng không được, mà sống cũng không yên...

Ừ, sống cũng không yên! Cựu-vương đã xả bỏ tất cả, trốn lánh trên rừng xanh núi đỏ, mong sống một đời đạm bạc, để được yên thân. Thế mà thân cũng không yên được. Cuộc đời thật tàn nhẫn không lường.

QUỲNH-NHƯ

Thôi, Thái-tử đừng suy nghĩ lắm thêm mệt. *(Nhìn ra ngoài)*. Phụ thân em vào triều đến bây giờ vẫn chưa thấy về. Em lo quá. Nếu có xảy ra việc gì, thì thật nguy to. Thái-tử cần phải đề phòng, lỡ có việc gì thì phải tẩu thoát ngay. Em đã lựa cho Thái-tử một bộ võ phục rồi. Thái-tử hãy đi vào thay đổi y phục đi.

TRƯỜNG-SƠN

Ta chắc không can gì đâu. Nghe nói đại-thần được nó tin cậy lắm.

QUỲNH-NHƯ

Vâng, có thể! Nhưng nếu có người bị bắt khai ra?

TRƯỜNG-SƠN

Có khai cũng chưa chắc nó tin. Còn cần phải dò xét tra hỏi đã chứ... *(Nhìn ra ngoài)*. À, mà hình như đại-thần đã về... *(Quỳnh-Như nghe nói, mừng rỡ đi ra phía cửa. Trường-Sơn đứng lên đi theo sau. Quan Đại-thần Huyền-Vị vào)*.

QUỲNH-NHƯ

Mừng rỡ

Cha đã về! Con lo quá.

TRƯỜNG-SƠN

Đại-thần về tối quá, chắc ở triều có nhiều việc quan trọng?

HUYỀN-VỊ

Kéo Trường-sơn vào phía trong, nhìn quanh.

Vâng, rất quan trọng. Đại-lực đã bắt đầu lung lay. Nó không còn tự tin như trước nữa. Nó thấy thần dân đều chống nó, nên dự định mở đầu một chính sách khoan dung...

TRƯỜNG SƠN

Một chính sách khoan dung? (*vẻ suy nghĩ*) Nó định làm gì?

HUYỀN-VỊ

Nó sắp bắt chước chính sách từ hòa của tiên-vương.

TRƯỜNG-SƠN

Đi vài bước, đứng lại cười mai mỉa

Nó mà cũng từ hòa?

HUYỀN-VỊ

Vâng... nhưng dù sao cũng đã chậm rồi. Lão nhân cơ

hội ấy đã sắp đặt một điệu kế để kết liễu đời nó.

TRƯỜNG-SƠN

Vội hỏi

Kế gì thế?

HUYỀN-VỊ

Lão đề nghị với nó mở cuộc săn bắn tối hôm nay để nó giải khuây. Lão đã giới thiệu với nó Thái-tử là cháu lão, rất có tài săn bắn, sẽ đi theo hộ-giá. Vậy tối nay, lúc vào rừng, thái-tử sẽ tìm cơ hội thích-khách nó.

QUỲNH-NHƯ

Có vẻ sợ hãi cho Trường-Sơn.

Nhưng làm thế nào mà thích khách được, trong lúc nó có quan quân theo hầu? Cha làm như thế chẳng khác gì dẫn Thái-tử vào miệng hổ.

TRƯỜNG-SƠN

Em đừng lo. Ta đã có cách...

QUỲNH-NHƯ

Nhưng em sợ lắm.

HUYỀN-VỊ

Mắng Quỳnh-Như.

Quỳnh-Như! Việc đại-sự, con là phận gái, không được xen vào. (*Nói với Trường-Sơn*): Thái-tử hãy cố giết cho được nó trong đêm nay. Còn lão, lão sẽ ở lại triều đình để sắp đặt mọi việc và trấn tĩnh lòng dân.

TRƯỜNG-SƠN

Tôi sẽ cố gắng làm tròn phận sự mà đại-thần đã giao phó. Tôi xin cảm ơn đại-thần đã sớm cho tôi một cơ hội để trả thù...

HUYỀN-VỊ

Giục

Thái-tử hãy vào cải trang gấp để đợi quan nội giám đến là đi ngay. Thời giờ gấp rút quá, chúng ta không có cơ hội để nói nhiều.

TRƯỜNG-SƠN

Vâng, đại-thần đợi tôi một chút nhé! (*đi vào phòng trong*). Còn lại Quỳnh-Như và Huyền-Vị.

HUYỀN-VỊ

Quỳnh-Như ạ! (*âu yếm để tay trên vai Quỳnh-Như*) Chúng ta sắp qua một cơn nước lửa, một còn một mất. Ngày mai, hoặc đại-sự sẽ thành, hay đầu cha sẽ mất. Nhưng dù thành hay bại, con cũng cần lánh xa trong đêm nay. Con hãy đến ẩn trú tại nhà dì con. Vì dì con là người độc nhất đã thương yêu con như khi mẹ con còn sanh tiền. Nếu việc thành, cha sẽ báo tin cho con hay; nếu

thất bại, con hãy đi ẩn trú nơi khác. Con đừng khóc... Hãy đặt nợ nước trên tình nhà. Lúc quốc-gia hữu sự, nhi-nữ cũng có bốn phận như nam-nhi.

QUỲNH-NHƯ

Úp mặt trong chiếc khăn tay.

Thưa cha, con biết lắm. Con cố trấn tĩnh, nhưng nước mắt cứ tuôn trào... Nước mắt đã thắng. Cuộc đời tầm thường đã thắng. Con không ngờ có những phút giây này. Con không chuẩn bị trước, nên không đủ can đảm để cầm được nước mắt. Nhưng, nước mắt có nghĩa lý gì đâu. *(ngước đầu nhìn cha gượng cười trong nước mắt)*. Cha hãy làm phận sự của cha đi. Còn con, con sẽ tự lo liệu lấy. Cha đừng bận nghĩ đến con.

HUYỀN-VỊ

Con can đảm lắm. Cha rất bằng lòng có một đứa con gái như con. Hãy lau cho ráo nước mắt. Đừng để cho Thái-tử thấy. Chỉ có những phút này người ta mới đánh đúng giá-trị của một người đàn bà.

QUỲNH-NHƯ

Lau ráo lệ.

Vâng, con sẽ cố-gắng bình-tĩnh. Nhưng thưa cha...

HUYỀN-VỊ

Con muốn nói gì...?

QUỲNH-NHƯ

Cha đã nghĩ kỹ về nhiệm-vụ của Thái-tử chưa? Cha đã bắt Thái-tử dấn thân vào công việc nguy-hiểm quá.

HUYỀN-VỊ

Mỉm cười.

Con lo cho Thái-tử nhiều quá!

QUỲNH-NHƯ

Vẻ thẹn-thùng bối rối.

Không, con sợ đại cuộc sẽ không thành.

HUYỀN-VỊ

Con không lo! Cha sẽ sắp đặt một số quan hầu trung-thành với Tiên-vương tiếp tay cho Thái-tử, khi cần... Cha muốn Thái-tử tự tay giết Đại-lực, vì đó là việc nước, mà còn là thù nhà nữa.

QUỲNH-NHƯ

Nhưng cha có bao giờ nghĩ đến lời của Tiên-vương căn-dặn không?

HUYỀN-VỊ

Vẻ đắn đo trước khi trả lời

Cha cũng đã nghĩ nhiều về điều ấy. Tiên-vương căn-dặn không được trả thù, có lẽ sợ chỉ vì mối thù giữa hai gia đình mà gây can-qua cho trăm họ, làm khốn khổ

muôn dân. Nhưng cha đã sắp đặt rồi, trong việc này, chỉ có một mình Đại-lực phải đền tội chết. Một số ít đình thần trung thành với nó sẽ không trở tay kịp, lương dân sẽ không chịu ảnh-hưởng gì. Xét cho cùng, một ông vua lên hay một ông vua xuống, nếu tránh được họa binh đao, thì người dân cày cũng vẫn là người dân cày, không có gì thay đổi. Nhưng chúng ta, cái đám quần-thần, đã gọi là trung thành, thì chỉ thờ một chúa. Chúng ta cần phải thi-hành cho được lời dạy của thánh hiền «dĩ ân báo ân, dĩ oán báo oán>> kẻ cướp ngôi sẽ bị cướp ngôi lại; kẻ giết người sẽ bị người giết lại để răn đời. Chúng ta cần phải theo cái nguyên-tắc cũ, giữ cái trật-tự đã sẵn có để trị nước, an dân.

Trường-Sơn trong phòng đi ra, mặc bộ vũ-phục đen; hàm râu quai nón lún phún dưới cằm, đôi lông mày kẻ đậm hơn, vẻ mặt trở thành rắn rỏi già dặn, vai mang cung tên.

HUYỀN-VỊ

Nhìn Trường-Sơn

Thật không ngờ được đó là một thanh niên hai mươi mấy tuổi đầu. Bộ vũ-phục đâu thế?

QUỲNH-NHƯ

Của cha hồi xưa đấy. Hồi chiều con đã soạn cho Thái-tử để phòng khi cần đến.

TRƯỜNG-SƠN

Đại-thần xem thế nào? Có ai nhận ra không?

HUYỀN-VỊ

Khác lắm! Đến lão cũng không nhận ra được, nếu không biết trước. Thôi, bây giờ Thái-tử hãy đợi đây để nội-giám đến mời đi. Lão còn lắm việc cần kíp phải sắp đặt với mấy vị triều-thần trung tín suốt đêm nay. Chúc Thái-tử thành-công. Ngày mai chúng ta sẽ gặp lại...

QUỲNH-NHƯ

Tiếp thêm.

...Hay không bao giờ nữa.

HUYỀN-VỊ

Không, cha tin thế nào cũng gặp lại

TRƯỜNG-SƠN

Vâng, thế nào cũng gặp lại ngày mai.

HUYỀN-VỊ

Thôi lão đi kéo chậm lắm rồi. (*nói với Quỳnh-Như*) Con cũng sửa soạn gấp đi, đừng đợi cha làm gì, cố lẽ sớm mai cha mới về được (*sắp đi ra*).

QUỲNH-NHƯ

Đưa cha ra vài bước

Thôi cha đi! (*vẻ đau khổ*)

TRƯỜNG-SƠN

Đại-thần đi, chóng thành-công!

Huyền-Vị đi khuất.

Còn lại Thái-tử và Quỳnh-Như.

QUỲNH-NHƯ

Quay vào vẻ buồn-bã.

Một người thân đã ra đi! Một người thân nữa cũng sắp ra đi. Không ngờ trong một chốc, hai lần ly-biệt.

TRƯỜNG-SƠN

Chỉ ly-biệt một đêm thôi.

QUỲNH-NHƯ

Một đêm dài dằng-dặc, và không chắc còn có ngày mai. *(im lặng một chốc)* Thái-tử! Em hồi hộp quá. Suốt đêm nay chắc em không làm sao chớp mắt được. Hay Thái tử cho em cùng đi theo Thái-tử với. Chết cùng chết, sống cùng sống, bên nhau. Chứ nếu có chuyện gì chẳng may, em cũng không thể sống một mình được.

TRƯỜNG-SƠN

Em hãy để cho ta rảnh tay làm tròn phận-sự. Em ở nhà, hãy cầu nguyện cho ta. Ta tin-tưởng ở ngôi sao sáng của em. Đêm nay trong khu rừng âm-u, nó sẽ chiếu sáng con đường ta đi, nó sẽ chiếu sáng cả cõi lòng ta trong u tối. Oán thù tràn ngập cõi đời với máu lửa, ta

chì còn một mình em là tượng trưng một chút gì của Tình-người, tươi trong và mát dịu. Ta không muốn em lấm-láp vào những cuộc tương-tàn, tương sát.

QUỲNH-NHƯ

Em cũng không muốn Thái-tử lấm vào những cuộc ấy (*dừng một lát, nhìn Thái-tử*) Thái-tử! hay chúng ta rời bỏ cõi đời ác độc này, lánh xa loài người để đi tìm một cuộc sống trong sạch, an lành giữa thiên-nhiên, với cỏ cây, chim bướm... Đi, đi Thái- tử, mặc cho loài người họ chém giết lẫn nhau.

TRƯỜNG-SƠN

Tiên-vương đã lánh xa loài người mà vẫn bị loài người xử thiêu trên giàn hỏa. Ta chắc gì thoát khỏi cái cảnh ấy? Vả lại, dầu ta có đi lên tận rừng xanh núi đỏ mà lòng vẫn không yên tĩnh, thì cũng như không. Lòng ta đang ngùn-ngụt cháy, lửa hận thù đang đốt cháy tim gan, dù có đi đâu, cũng không tìm được hạnh-phúc.

QUỲNH-NHƯ

Nhìn Thái-tử, van lơn.

Thái-tử hãy trấn tĩnh hận thù xuống, kiềm chế nó lại, loại dần nó ra... Một ngày kia...

TRƯỜNG-SƠN

Lắc đầu

Thật tình, ta không thể làm được. Lửa hận thù nó mạnh

hơn cả ta, nó đốt cháy tất cả, ta không thể dập tắt được.

QUỲNH-NHƯ

Nói như lấy.

Em không ngờ nó mạnh đến thế! Nó mạnh hơn cả lời trối dạy của Tiên-vương, nó mạnh hơn mối tình của chúng ta! Mối tình mà Thái-tử bảo là tươi trong, mát dịu, cao đẹp ấy, thì ra, không có nghĩa lý gì bên cạnh mối thù của Thái-tử! (*úp mặt khóc thầm tức*).

TRƯỜNG-SƠN

Đứng nhìn, vẻ bối rối không biết phải nói gì, xử-trí ra sao, thì nghe có tiếng giày ở ngoài. Thái-tử nhìn ra vội nói:

Nội-giám đã đến, em hãy lau vội nước mắt đi nhanh lên!

Quỳnh-Như xây mặt vào phía trong, lau vội nước mắt.

Thêm Nội-giám

NỘI-GIÁM

Vào, cúi chào.

Chào Công-tử, chào Công-nương. Hoàng-thượng sắp ngự giá. Xin mời Công-tử hãy vào cung ngay để kịp giờ khởi hành.

TRƯỜNG-SƠN

Vâng, tôi sắp đặt cả rồi, đang chờ lệnh đây. Thôi chúng ta cùng đi. (*Xây lại chào Quỳnh-Như*) Ngày mai sẽ gặp lại.

QUỲNH-NHƯ

Gượng vui.

Chúc anh đi gặp nhiều may mắn, giết được... cọp.

TRƯỜNG-SƠN

Thế nào anh cũng giết được cọp cho em xem.

NỘI-GIÁM

Xin cáo từ Công-nương!

*Hai người đi ra. Quỳnh-như đứng giữa phòng rồi mắt
trông theo một lát, vẻ xót đau, rồi úp mặt xuống hai
bàn tay, thốn thức...*

MÀN TỪ TỪ HẠ

Màn V

CẢNH:

Tại khu rừng, nơi Thường-Lạc-vương và Trường-Sơn đã ẩn-trú (như cảnh màn I), Cảnh-vật mờ mờ dưới ánh trăng. Bức thơ của Thường-Lạc-vương viết trên tấm vải vẫn còn treo ở trên cây, nhưng sút mất một góc. Tiếng Suối Từ vẫn reo chảy, du-duơng, trầm bổng...

THỜI-GIAN:

Vào khoảng quá nửa đêm về sáng.

NHÂN VẬT:

ĐẠI - LỰC - VƯƠNG

THÁI TỬ TRƯỜNG - SƠN

MỘT CÁI BÓNG ĐỎ RỰC

(tương-trưng cho hận-thù)

MỘT CÁI BÓNG XANH NHẬT

(tượng-trưng cho từ-bi)

MÀN MỞ

Trường-Sơn trong bộ vũ-phục, một tay nắm cung tên, một tay nắm đuốc, đang soi đường đi, Đại-lực-vương vẻ mặt nhọc và sợ hãi, theo sau.

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Trăm mệt quá không đi nổi nữa.

TRƯỜNG-SƠN

Xây lại

Tâu Hoàng-thượng, chúng ta hãy tạm dừng nghỉ ở đây. Đầu canh tư rồi, chỉ còn vài giờ nữa là sáng. Chúng ta mãi theo mỗi, đã lạc đoàn hộ-giá xa quá rồi.

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Nhìn quanh

Chỗ này rộng-rãi quá! Hình như đã có người ở.

TRƯỜNG-SƠN

Tâu, hình như thế. (*bước vào phía trong*) Rước Hoàng-thượng vào trong này, ngự tạm xuống phiến đá này đã. Đề bầy tôi đi kiếm củi đốt lên cho ấm.

Đại-lực-Vương ngồi xuống phiến đá, vẻ mặt nhọc, đầu hơi gục xuống hai tay chống lên hai đầu gối trong lúc Trường-Sơn đi kiếm củi phía sau.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Người đừng đi xa, nguy-hiểm.

TRƯỜNG-SƠN

Cúi xuống ôm bó củi vừa đi ra, vừa nói.

Tâu, có sẵn đây! May quá.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Vẻ mừng rỡ

Ở đâu mà kiếm nhanh thế?

TRƯỜNG-SƠN

Tâu, ai đã để sẵn sau gốc cây ấy. Chắc đã có người đến ở đây rồi. *(vừa nói vừa sắp củi để đốt ở giữa khoảng trống, gần chỗ Đại-lực-vương ngồi).*

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Sao lại có người đến ở một nơi xa xôi, hẻo lánh thế này?

TRƯỜNG-SƠN

Tâu, có lẽ họ đi lánh đời.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Thế sao bây giờ lại không ở nữa?

TRƯỜNG-SƠN

Tâu, có lẽ họ đã bị thú dữ ăn thịt, hay loài người ác độc giết mất cũng có. (*châm đuốc vào củi, ngọn lửa táng lên bập bùng*)

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Vui-vẻ xoa tay.

Ngọn lửa sáng và ấm quá! Quý thật!

TRƯỜNG-SƠN

Cũng ngồi xuống trên gốc cây.

Nhưng xin Hoàng-thượng miễn thú (*cười có vẻ bí hiểm*), nếu Hoàng-thượng xích sát vào một chút nữa thì sẽ bị nó thiêu mất, chẳng quý chút nào, như Thường-Lạc-vương hồi xưa.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Vẻ buồn-bã.

Thôi, người đừng nhắc lại chuyện ấy nữa. Trẫm muốn đi săn bắn cho giải khuây, không ngờ lại gặp rủi-ro như thế này. Người có chuyện gì vui kể cho Trẫm nghe với, cho qua đêm nay.

TRƯỜNG-SƠN

Tâu, đời bày tôi chỉ gặp toàn những chuyện buồn. Nhưng chuyện buồn nhiều khi nghe cũng hấp-dẫn lắm. Mẹ bày tôi chết sớm vì bệnh tật, cha bày tôi lánh lợi-

danh, đi vào ẩn trong rừng, thì vừa rồi, bị... cộp dữ ăn thịt. Bầy tôi làm nghề săn bắn từ thuở nhỏ. Lúc mỗi tập bắn, bắn chết con nào thì thấy thích thú, hãnh-diện lắm, quên nghĩ đến những nỗi đau thương, oan ức của những con thú vô tội bị bắn chết. Nhưng càng lớn lên, thấy nghề săn bắn không còn hứng-thú nữa, chỉ thấy gieo rắc chết chóc quanh mình. Có nhiều con vật trước khi tắt thở, đã chảy nước mắt rùng rùng; có lẽ chúng nó cũng thương cha nhớ mẹ chẳng? Có những con mẹ đã cản đường cho con chạy, chịu hứng mũi tên cho con. Một lần bầy tôi bắn được một con nai con, trong lúc nó đang quẩn-quại trong vũng máu thì con mẹ, vẫn đứng quẩn quít bên con, kêu lên những tiếng kêu nã-nùng, quên cả nguy-hiểm. Từ đó bầy tôi bỏ nghề săn bắn cho đến nay.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Hôm nay người đi bắn lại, có lẽ chỉ vì muốn được làm vui Trẫm chẳng?

TRƯỜNG-SƠN

Nói một cách dẫn-đo

Tâu, cũng không hẳn thế... Bầy tôi muốn nhân cơ hội này, để trả thù... một con cộp trong vùng này đã vô mất cha bầy tôi.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Hèn gì hồi nãy, gặp nai người không bắn, để cho nó chạy mất.

TRƯỜNG-SƠN

Tâu, thật có như thế. Bầy tôi chỉ muốn được giết cọp

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Nhưng cọp thì không giết được, mà chưa chắc còn bị cọp vồ nữa.

TRƯỜNG-SƠN

Nói về cả quyết.

Không, bầy tôi chắc thế nào cũng-giết được trong đêm nay.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Đêm nay chỉ còn vài giờ nữa thôi, mà chúng ta đang ở trong cơn nguy khốn, người làm thế nào mà giết được.

TRƯỜNG-SƠN

Chính vì biết chúng ta trong cơn nguy khốn nên cọp mới dẫn xác đến để rình chúng ta... và sẽ bị tôi bắn chết.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Nhìn quanh, có vẻ sợ hãi.

Người nói làm cho Trầm lo quá. Hãy đốt lửa cho thêm sáng, và lấp sẵn cung tên, đề phòng căn mật cho Trầm nhé.

TRƯỜNG-SƠN

Vừa thêm củi vào đống lửa, vừa cười có vẻ mỉa mai.

Hoàng-thượng mà cũng sợ cọp à? Xin Hoàng-thượng miễn thứ cho : cọp có giết người, bắt quả cũng chỉ giết một vài người là cùng, so với Hoàng-thượng...

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Có sắc giận.

Người đừng nói thế. Ta chỉ giết những kẻ làm loạn, phản nghịch để giữ vững ngai vàng, trị nước an dân.

TRƯỜNG-SƠN

Chấp tay xin lỗi.

Bây tôi nói có quá lời, xin Hoàng-thượng rộng dung... Nhưng có một điều bây tôi rất băn-khoăn, khó hiểu, như là chuyện Thường-lạc-vương đã bỏ ngai vàng, vào rừng tu ẩn dật, có làm loạn hay phản nghịch gì đâu mà cũng bị xử thiêu trên giàn hỏa?

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Có vẻ cần-cái, khó chịu.

Trường-hợp của cựu-vương Thường-lạc lại khác, nếu...
(dừng lại).

TRƯỜNG-SƠN

Tâu, nếu... thế nào?

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Không! Trẫm đã định ninh không nhắc đến chuyện ấy nữa rồi (*đứng dậy, đi vài bước, đứng lại lắng nghe*) có tiếng chim kêu, hình như gần sáng rồi, may quá!

TRƯỜNG-SƠN

Cũng đứng dậy.

Tâu, chưa chắc đã là may. Càng gần sáng, lại càng nguy-hiểm: thú rừng cần phải gấp rút kiếm cho được mồi trước khi sáng... và cọp chắc cũng sẽ đến đây.

Đại-lực-vương đi vài bước, chợt nhìn lên thân cây, thấy tấm vải vàng găm dưới mũi tên, đi đến, nói

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Cái gì thế này? (Trăng ra đọc) “Cha đã bị bắt đưa về kinh. Con ở lại tiếp tục tìm đạo. Hãy tuổi tình thương và đức-độ xuống hận thù. Đừng bao giờ lấy gươm giáo để trả lời gươm giáo. Hãy sống cuộc đời hỷ-xả, từ-bi...” Của Thường-lạc-vương dặn con, nhưng sao lại găm vào đây? (*nhìn Trường Sơn, hỏi có vẻ suy-nghĩ*).

TRƯỜNG-SƠN

Có lẽ chỗ này là nơi cha con Thường-lạc-vương đã ẩn trú.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Có lẽ nào lại lạ lùng như thế? Trẫm đã cố tránh không muốn nhớ đến chuyện ấy nữa, sao lại dẫn xác đến đây?

TRƯỜNG-SƠN

Cười có vẻ bí hiểm.

Tâu, có lẽ duyên nợ còn dài, oán thù chưa dứt... Ở đời, có lắm điều mình muốn một đường, mà việc nó xảy ra một nẻo.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Người nói đúng! Như trong việc Thường-lạc-vương này, Trẫm tưởng giết được nó là yên; nào hay càng thêm rối rắm. Nhất là trong lương tâm Trẫm không được yên ổn. Trẫm không ngờ, thật không bao giờ ngờ Thường-lạc-vương có những tư-tưởng và hành-động khác đời như thế. Nếu biết rõ thì Trẫm đã đối xử một cách khác. Thằng thợ săn, nó có cho Trẫm biết những chi-tiết này đâu! Ủ, làm sao có thể ngờ được? Có bao giờ một kẻ thù lại dung thứ một kẻ thù?...

TRƯỜNG-SƠN

Nói nhanh.

Tâu, Hoàng-thượng dạy rất phải, có bao giờ một kẻ thù lại dung thứ một kẻ thù, có bao giờ người lại dung thứ cọp?

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Thế mà đây, Thường-lạc-vương đã dung thứ một kẻ thù, mà lại còn dặn con đừng trả thù nữa. Lạ thực!

TRƯỜNG-SƠN

Nhưng tâu Hoàng-thượng, đã chắc đâu người con đã nghe lời cha?

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Trẫm chắc rằng, nếu người con ấy có hiếu, thì sẽ nghe lời cha, nhất là khi những lời ấy lại viết bằng chữ máu, trước khi chết.

TRƯỜNG-SƠN

Nói một cách chua chát

Từ-bi và hiếu thảo thật có lợi cho những kẻ... thật có lợi cho Hoàng-thượng quá!

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Nhưng khi Trẫm xử thiêu Thường-lạc, Trẫm có nghĩ sẽ được che chở bởi những điều ấy đâu? Trẫm chỉ nghĩ rằng sẽ chấm dứt một hậu hoạn. Đây là một sự tự-vệ, như con hổ, nếu nó không giết người thì sợ người giết nó. Trước khi bắt Thường-lạc, Trẫm có nghe cha con nó đang tổ-chức chống lại Trẫm. Nếu Trẫm biết Thường-lạc đã có một thái-độ thành thật hy-sinh và từ-bi như thế, thì có xử thiêu làm gì. *(nói có vẻ buồn)* Trẫm

rất buồn là trong cuộc đối chọi này, Trẫm tưởng thắng mà hóa ra bại. Đối với thần dân, Trẫm khó mà gây lại uy-tín cũ, đối với lương tâm, Trẫm thấy... Trẫm thấy không được cao thượng. Ấy là điều khổ tâm nhất của Trẫm.

TRƯỜNG-SƠN

Tâu, Hoàng-thượng ăn-năn cũng đã muộn rồi. Phỏng bây giờ, con Thường-lạc-vương đến trả thù thì Hoàng-thượng làm thế nào?

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Vẻ buồn-bã

Làm thế nào? Trẫm còn biết làm thế nào nữa? Trẫm bây giờ như bị trói tay dẫn đến sào huyệt của nó, chỉ còn trông cậy ở lòng hiếu thảo của nó và ảnh-hưởng tinh-thần từ-bi, đức-độ của cha nó ở trong nó mà thôi.

Trường-Sơn bỗng chụp một chiếc tên giắt ở sau lưng, lắp vào cung đưa lên nhắm về phía Đại-lực-vương. Đại-lực-vương thất kinh vùng đứng dậy chạy về phía Trường-Sơn.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Hốt hoảng

Cái gì thế?

TRƯỜNG-SƠN

Có tiếng động! Hình như có cọp, hay con của Thường-lạc đang rình chúng ta. (Trường cung đợi một lúc rồi hạ cung xuống, mỉm cười) Không có gì đáng sợ, có lẽ một con sóc, hay một con chim đập cánh.

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Cười gượng.

Người làm Trẫm hết hồn.

TRƯỜNG-SƠN

Rước Hoàng-thượng về ngôi chỗ cũ. Không có gì đáng lo ngại cả. Đã có bấy tôi.

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Về ngôi lại trên phiến đá.

Người hãy đề-phòng cẩn mật cho Trẫm.

TRƯỜNG-SƠN

Xin Hoàng-thượng hãy yên tâm. Hoàng-thượng sợ cọp hơn hay sợ con Thường-lạc hơn?

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Cả hai đều đáng sợ. Nhưng con của Thường-lạc-vương đáng sợ hơn.

TRƯỜNG-SƠN

Bầy tôi lại sợ cộp hơn... Nhưng thế nào bầy tôi cũng bắt chết được cộp trong đêm nay.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Ngáp, dụi mắt, vẻ mệt nhọc.

Mệt quá, chưa bao giờ Trẫm phải thức suốt một đêm dài như đêm nay... Rã-rời cả tay chân.

TRƯỜNG-SƠN

Hoàng-thượng hãy dựa vào gốc cây, nghỉ một lúc cho đỡ mệt. Bầy tôi xin sẽ đề-phòng cẩn mật.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Dựa lưng vào gốc cây, chân duỗi dài

Ừ, Trẫm cũng thử nhắm mắt một lúc xem sao. Hai mí mắt nặng quá. Hãy đề-phòng cẩn mật cho Trẫm nhé.

TRƯỜNG-SƠN

Tâu Hoàng-thượng hãy yên tâm. Đã có bầy tôi...

Ra phía ngoài, đi qua lợi như để canh tuần, nhưng thật ra rất bận khoản, đầu óc làm việc rất nhiều, thỉnh-thoảng lại nhìn Đại-lực ngủ, chiếc tên vẫn lấp sẵn vào cung, kẹp bên nách...

Trong lúc ấy, Đại-lực mắt nhắm, đầu nghiêng dần về một bên rồi gục xuống.

TRƯỜNG-SƠN

Dừng lại, chăm-chú nhìn Đại-lực nói một mình:

Giờ đã đến...

Bỗng trong khu rừng, một bóng hình người xuất- hiện, từ đầu đến chân phủ trong một tấm vải đỏ như lửa, chập-chờn trước mặt Trường-Sơn. Rồi một tiếng nói giận dữ từ đầu vang lên:

« Giờ đã đến. Giờ đã đến, còn chờ gì nữa? Nó đã giết cha mày, chiếm giang sơn của mày. Còn chờ gì nữa mà không ra tay ? »

Trường-Sơn đưa cung lên... nhắm Đại-lực... Bỗng một làn gió thổi mạnh qua gốc cây, tấm vải treo trên thân cây phát phơ, lay động... Rồi một bóng hình người, từ đầu đến chân phủ trong một tấm vải màu xanh nhạt, hai tay dang rộng, chập-rãi đi qua đi lại. Một giọng nói hiền từ, chập-rãi vang lên từ trong khu rừng tịch-mịch.

« Con ơi! Hãy tưới tình thương và đức-độ xuống hận thù. Đừng lấy gươm giáo để trả lời gươm giáo. Hãy sống cuộc đời hỷ-xả, từ-bi... »

Trường-Sơn lại hạ chiếc cung xuống.

Vừa lúc ấy, đầu Đại-lực gục mạnh xuống một cái làm Đại-lực tỉnh dậy, hãi-hùng nhìn quanh,

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Người ạ, Trẫm vừa chiêm-bao thấy con của Thường-lạc-vương định đến giết Trẫm.

TRƯỜNG-SƠN

Tâu Hoàng-thượng, có lẽ vì hơi lạnh thấm vào người nên sanh mộng寐. Chứ con Thường-Iạc- vương làm gì dám đến đây. Đã có bấy tôi canh gác ở đây rồi, xin Hoàng-thượng yên tâm.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Người canh gác cho cẩn thận nhé!

(Hai tay vòng trước ngực, nhắm mắt lại, đầu dần nghiêng về một bên rồi gục xuống trước ngực).

TRƯỜNG-SƠN

Nắm cung tên, đứng nhìn tròng tròng Đại-lực, hai chân mày nhíu lại có vẻ suy nghĩ nhiều lắm, rồi cương-quyết nói:

« Còn chờ gì nữa mà không ra tay... »

Cái bóng đỏ lại xuất-hiện, và một giọng giận dữ vang lên

« Còn chờ gì nữa mà không ra tay, không lấy máu kẻ thù để tế linh-hồn cha? ... »

Trường-sơn từ từ đưa cung lên, nhắm Đại-lực- vương... Trong lúc ấy cái bóng màu xanh lại hiện ra, cái bóng đỏ biến mất. Một giọng nói hiền dịu lại vang lên:

« - Con ơi! giết một kẻ thù không khó. Chinh- phục được kẻ thù mới khó. Và chỉ có tình thương mới chinh-phục được kẻ thù »

Trường-sơn từ từ hạ cung xuống, dậm chân tức bực, rồi ôm mặt tẩm tức. Cái bóng đỏ hiện ra. Một giọng giận dữ lại vang lên:

« Sao lại nhu nhược đến thế? hãy nhớ đến sự nhục-nhã của cha mày bị trói trên giàn hỏa, những cái giầy-giụa quần-quai của cha mày khi bị thiêu đốt...»

Trường-sơn lại trừng trừng nhìn Đại-lực, đưa cung lên.

TRƯỜNG-SƠN

Sao lại không giết? Kẻ thù đang nằm gọn trong tay ta (nhắm ngay Đại-lực-vương, kéo dây cung).

Nhưng cái bóng xanh hiện ra, dang hai tay đứng cản trước mắt Trường-Sơn và xua bóng đỏ ra xa. Bóng đỏ đi xa dần rồi biến mất. Giọng hiền từ ban nãy lại hiện lên:

« Con ơi! Con ơi! Cha đã chinh-phục được một nửa kẻ thù rồi. Con hãy tiếp-tục sự nghiệp của cha đi! Đừng vì gia-đình ta mà máu nhân-dân lại đổ. Hãy mở một kỷ nguyên mới cho Tình thương, Tình thương không biên-giới. »

Ánh sáng chuyển sang màu xanh mát dịu. Bóng xanh đi quanh Trường-Sơn làm những cử-chỉ êm-dịu như vỗ-về, mơn-trón Trường-Sơn.

TRƯỜNG-SƠN

Hạ dần chiếc cung, nắm mãi tên vút xuống đất. Chậm chạp đi đến ngồi trên gốc cây, chống hai cùi tay lên hai đầu gối, đầu cúi xuống trong hai tay, vẻ khổ đau.

Rồi từ từ ngược đầu lên nói:

Cha đã thắng, cha đã thắng con rồi (Bóng xanh làm những điệu bộ tỏ ra hài lòng rồi biến mất, Trường-sơn đứng dậy chỉ tay vào mặt Đại-lực đang mê ngủ, nói: - Hỡi Đại-lực! Vì danh-giá nhà ta, vì lời dặn của cha ta, vì tình nhân-loại, ta sẵn lòng tha thứ cho người.

Đêm tối tan dần, bình minh dâng lên. Vài tiếng chim hót. Ánh sáng tươi trong, mát-mẻ. Tiếng suối reo trầm bổng.

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Chuyển mình vươn vai ngáp, tỉnh dậy dụi mắt ngơ-ngác nhìn quanh.

Sáng rồi, may quá, không có việc gì xảy ra cả! Người ạ! Trẫm vừa chiêm-bao thấy con của Thường-lạc-vương định trả thù, nhưng rồi lại tha chết cho Trẫm. Người có biết là điềm gì không?

TRƯỜNG-SƠN

Đây không phải là một điềm chiêm-bao, mà là một sự thật. Con của Thường-lạc-vương chính là ta đây.

ĐẠI-LỰC-VƯƠNG

Vẻ hốt hoảng

Chết! Thế à?

TRƯỜNG-SƠN

Đã ba lần ta trượng cung nhắm bắn người, nhưng, vì nhớ lại lời dặn của cha ta, vì thấy người đã thành thật hối-cải, và vì tình yêu nhân-loại, ta đã để cho người sống.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Ôm chầm lấy Trường-sơn, nói giọng cảm-động như muốn khóc:

Ân đức của người thật đã làm cho ta quá xấu hổ. Ta biết làm thế nào để chuộc lỗi bây giờ? Thôi người hãy giết ta đi để báo phụ thù.

TRƯỜNG-SƠN

Gỡ tay Đại-lực-vương ra

Không, nếu giết người thì ta đã giết rồi.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Hay ta xin trả lại ngai vàng cho người?

TRƯỜNG-SƠN

Cha ta đã từ bỏ ngai vàng, ta không lấy lại làm gì; Và lại, thay đổi một người, không bằng thay đổi một chính-sách. Nhưng thay đổi một chính-sách cũng không có hiệu-quả gì nếu lòng người không thay đổi. Ta nghe người định thay đổi một chính-sách khoan-dung độ lượng hơn. Nếu nay, lòng người thật tình lại thay đổi

nữa, thì ta chắc thần-dân sẽ được an-vui. Nếu người làm được như thế, thì vong-linh cha ta sẽ được toại nguyện, mà mối thù của ta cũng sẽ tiêu tan.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Ta xin hứa sẽ theo đúng những lời người dặn để chuộc lại những lỗi lầm xưa.

TRƯỜNG-SƠN

Đối với các triều thần cũ, nhất là đối với quan đại thần Huyền-Vị, ta mong người hãy cư-xử một cách khoan-dung độ-lượng, tin dùng họ như cũ.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Sau cái đêm kinh khủng này, ta như sống lại một đời mới. Ta thề có trời đất, sẽ cố noi theo cái đức-độ của Tiên-vương, đối xử từ hòa với tất cả mọi người. (*Dừng một lát*) Người ơi! Người có biết không, nhờ Tiên-vương và người mà đêm nay, ta đã bắt gặp được những gì cao đẹp nhất của loài người: đấy là tình Thương, tình Thương cao-cả và sáng-suốt như vòm trời trong xanh rộng rãi đang bao trùm trên đầu chúng ta, trong-trẻo như tiếng suối đang reo chảy kia.

Tiếng suối reo vang. Vài tiếng chim riu rít trên cành, Ánh bình-minh dần dần tỏ rạng, cảnh vật vui vẻ tươi trong.

TRƯỜNG-SƠN

Nhìn cảnh vật

Dưới vòm trời trong xanh hôm nay, người có biết có gì thay đổi không?

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Nhìn Trường-sơn như để tìm câu trả lời, rồi vụt nói:

Có, có lắm! Hôm qua, cũng chỗ này ta bắt giết cha người, hôm nay, cũng chỗ này, người tha chết cho ta. Cảnh vật không thay đổi, nhưng lòng người đã có thay đổi... Nhờ có Từ-bi.

TRƯỜNG-SƠN

Hôm qua, ta từ giã chốn này, lòng tràn cảm giận: hôm nay ta lại từ giã chốn này, lòng nguôi oán thù.

ĐẠI-LỰC-VUÔNG

Người sẽ từ giã chốn này? Người đi đâu? Hãy ở lại giúp ta trị nước.

TRƯỜNG-SƠN

Ta sẽ cùng người bạn trăm năm, con của đại-thần Huyền-Vị đi xa, sống một cuộc đời ẩn-dật, đạm bạc như cha ta, vì bây giờ ta đã nhận chân được giá-trị cao đẹp của cái mà cha ta trau dồi, là Tình-nhân-loại, không, rộng hơn cả Tình-nhân-loại nữa, lòng Từ-bi... Thôi, ta

chào người ta đi. Ánh sáng đã lên rồi, ta mong người sẽ không lạc đường một lần nữa...

Trường-sơn sắp đi ra. Đại-lực-vương chồm tới, ôm ngang vai nói một cách cảm-động:

Người! Ta cảm-phục người nhiều quá!

MÀN HẠ NHANH

Viết xong tại Huế, ngày 6/5/55.